

Ewaluacja zewnętrzna

realizacji

Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego

Przez Społeczność dla obszaru

Stowarzyszenia – Lokalna Grupa Działania

„STER”

Realizacja:

OMIKRON Mariusz Wachowicz

Wykres 1. Wstęp

Ewaluacja i zasady jej prowadzenia w LGD wynikają z wytycznych nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Planowane cele, metody i narzędzia ewaluacyjne mieszczą się z w zakresie wytyczonym przez Podręcznik Monitoringu i Ewaluacji Lokalnych Strategii Rozwoju z marca 2017 roku. Niemniej potrzeba ewaluacji wynika również z samego procesu realizacji Strategii oraz konieczności ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiej jakości podejmowanych interwencji.

Zmiany społeczne i gospodarcze sprawiają, że konieczna jest analiza Strategii pod kątem jej aktualności, ale także sprawności i efektywności jej dotychczasowej realizacji oraz użyteczności podejmowanych działań i przyjmowanych rozwiązań. Rzetelne ocenienie Strategii na tym etapie wdrażania wymaga nie tylko przyjrzenia się uzyskanym efektom, ale także samemu procesowi, aby można było zidentyfikować elementy wymagające poprawy. Uzyskane wyniki zostaną wykorzystane w procesie aktualizacji Strategii oraz innych dokumentów Stowarzyszenia, ale również uwzględnione przez LGD w kolejnym okresie programowania 2021-2027.

Niniejszy raport jest zwięźczeniem ewaluacji prowadzonej w LGD pomiędzy kwietniem, a listopadem 2022 roku. Jednak dane wykorzystane w raporcie pochodzą z różnych okresów od rozpoczęcia realizacji strategii w 2016 roku do 31 grudnia 2021. Oprócz danych z monitoringu prowadzonego systematycznie przez organy LGD, w planach komunikacji określone są konkretne działania mające na celu pozyskiwanie informacji oraz dzielenie się nimi z interesariuszami i ze społecznością. Działania te, szczególnie polegające na ankietowaniu odpowiednich grup respondentów, prowadzone były przez LGD systematycznie, według harmonogramu zapisanego w planie komunikacji.

Większość procesu zbierania danych potrzebnych do ewaluacji spoczywa na pracownikach Lokalnej Grupy Działania. Bez nich, ich systematycznej pracy i zaangażowania nie udało by się zgromadzić materiału do napisania niniejszego dokumentu. Podziękowania należą się nie tylko Panu Prezesowi, pracownikom, i członkom Zarządu ale także zaangażowanym w wywiady członkom Rady, uczestnikom spotkań grupowych, wnioskodawcom i beneficjentom. Nie można zapomnieć również o szeregowych członkach Stowarzyszenia, sympatykach oraz wszystkich respondentach, którzy rzetelnie wypełniali ankiety.

Wykres 2. Streszczenie najważniejszych wyników badania

- W przeciwieństwie do zmniejszającej się liczby ludności województwa łódzkiego, na obszarze LGD STER przybywa ludności. Najwięcej mieszkańców pozyskała gmina Andrespol oraz gmina Nowosolna.
- Na obszarze LGD wzrasta wartość wskaźnika obciążenia demograficznego.
- Rośnie liczba przedsiębiorstw gospodarczych na obszarze gmin LGD STER. Ilość podmiotów na 10 tys. mieszkańców zarejestrowanych w REGON wzrosła średnio o około 200 podmiotów. Dużą dynamikę wzrostu zarejestrowała gmina Nowosolna.
- Na obszarze gmin LGD STER spadł odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych z ludności w wieku produkcyjnym (średnia 5,5% w 2015 r. do 3,4% w roku 2021). Liczba ta zmniejsza się rokrocznie. Udział osób bezrobotnych w każdej gminie jest mniejszy niż wskaźnik dla całego województwa.
- Zmniejsza się również liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 10 tys. ludności.
- Mieszkańcy, którzy wypowiedzieli się poprzez ankietę są zadowoleni z życia w swojej gminie. Odpowiedzi pozytywnej udzieliło 50% badanych. Niecałe 30% nie było w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Również około 50% respondentów obserwuje pozytywne zmiany w swoim otoczeniu.
- Mieszkańcy doceniają w swojej gminie przede wszystkim infrastrukturę drogową oraz rekreacyjną i sportową.
- Aktywne zaangażowanie w działania na rzecz społeczności lokalnej w postaci formalnych i nieformalnych grup nie jest mocną stroną mieszkańców obszaru LGD STER. Wysoka jest natomiast świadomość walorów turystycznych regionu i znajomość faktów historycznych.
- Mieszkańcy dostrzegają powstawanie obiektów i infrastruktury finansowanych z projektów unijnych. Deklarują również, że korzystają z takich udogodnień jednak znacznie rzadziej uczestniczą w projektach takich jak szkolenia, spotkania czy festyny. Pytani o kierunki wykorzystania dodatkowych funduszy zdecydowanie wskazują na infrastrukturę drogową.
- Ponad połowa badanych mieszkańców (54%) jest świadoma istnienia Lokalnej Grupy Działania STER. Wiedzę o jej istnieniu najczęściej uzyskali za pośrednictwem instytucji (np. urzędu).
- Funkcjonowanie Biura LGD jest oceniane bardzo wysoko. Badani wypowiedzieli się niemal wyłącznie w kategoriach dobrych lub bardzo dobrych.
- Oceniając wpływ działań LGD na rozwiązywanie problemów społecznych respondenci wyrazili największe zadowolenie z działań związanych ze wsparciem przy zakładaniu i rozwijaniu działalności gospodarczej, a także w rozwoju infrastruktury społecznej i kulturalnej.

- Ankietowani wyrazili przekonanie, iż fundusze związane z realizacją Strategii zostały wydatkowane efektywnie i przyniosły korzyści dla społeczności. Blisko połowa badanych mieszkańców jest zdania, iż LGD STER powinno podejmować również działania wykraczające poza założenia Strategii.
- Lokalna Grupa Działania STER jest dobrze rozpoznawana wśród mieszkańców obszaru i jest odbierana pozytywnie. Praca Biura została doceniona, a mieszkańcy gmin cenią sobie wsparcie i kontakt z pracownikami. Działania LGD na rzecz regionu są oceniane jako efektywne, doceniany jest wkład w poprawę warunków życia w regionie oraz w aktywizację lokalnej społeczności.
-

1.	Wstęp.....	2
2.	Streszczenie najważniejszych wyników badania.....	3
3.	Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.....	6
3.1.	Cel główny i cele szczegółowe badania.....	6
3.2.	Zakres przedmiotowy badania.....	6
3.3.	Kryteria ewaluacyjne.....	6
3.4.	Pytania badawcze.....	7
4.	Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.....	9
5.	Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.....	14
5.1.	Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju.....	14
5.2.	Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju.....	23
5.3.	Funkcjonowanie LGD.....	32
5.4.	Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju.....	42
6.	Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze.....	45
7.	Podsumowanie, wnioski i rekomendacje.....	50
8.	Spis tabel i wykresów.....	52
9.	Aneksy tworzone w toku realizacji badania.....	55
9.1.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:.....	55
9.2.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:.....	55
9.3.	Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD.....	56
9.4.	Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD.....	63
9.5.	Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego.....	71

Wykres 3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

3.1. Cel główny i cele szczegółowe badania

Celem głównym badania jest przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Cele szczegółowe:

- Wypełnienie obowiązku przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej (zgodnie z Wytycznymi 5/3/2017 i 10/1/2022 MRiRW).
- Uzyskanie użytecznych informacji na temat wdrożenia LSR.
- Opracowanie rekomendacji oraz planu ich wdrożenia.
- Wykorzystanie wyników badań społecznych we wstępnej konceptualizacji kolejnej LSR

3.2. Zakres przedmiotowy badania

Realizacja LSR: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji, operacji i procedur.

Działalność biura: efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, proces rozwoju pracowników, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

Funkcjonowanie partnerstwa: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność nadzoru nad biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji.

3.3. Kryteria ewaluacyjne

Kryteria ewaluacyjne stosowane w badaniach to: **skuteczności** bezpośrednio pozwalająca ocenić, na ile efektywne są działania w zakresie osiągnięcia celów określonych w dokumentach programowych oraz jak skuteczna jest działalność biura LGD. Z kryterium skuteczności powiązane jest również kryterium **użyteczności**, które rozumiane jest, jako kryterium

pozwalające ocenić stopień zaspokojenia istotnych potrzeb grup docelowych lub przyczynienia się do rozwiązania problemów, niezależnie od tego, czy były one zasygnalizowane przez cele interwencji. Zastosowane będzie także kryterium **trwałości**. Trwałość – w przypadku tego badania – pozwoli ocenić, w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych interwencji (na poziomie celów) mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tych projektów na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższym okresie.

3.4. Pytania badawcze

Zgodnie z wytycznymi nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowane zostały odpowiedzi na poniższe pytania badawcze zgrupowane w kategorii analityczne:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Ocena wpływu na kapitał społeczny

- Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
- W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Przedsiębiorczość

- W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
- Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Grupy defaworyzowane

- Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Innowacyjność

- W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
- Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

Projekty współpracy

- Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
- Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Ocena funkcjonowania LGD

- Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

Ocena procesu wdrażania

- Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Wartość dodana podejścia LEADER

- Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Dodatkowe pytania badawcze:

- Jak układała się współpraca z Samorządem Województwa?
- Jaka jest jakość i znaczenie funkcjonowania wojewódzkiej sieci LGD?

Wykres 4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

Przeprowadzenie badania wymagało zebrania informacji pochodzących z szeregu rozproszonych źródeł, dokonania ich analizy, a następnie wypracowania rekomendacji na poziomie eksperckim. Implikuje to konieczność zastosowania w badaniu szerokiego instrumentarium metod i technik badawczych, dzięki którym możliwe było zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału badawczego dotyczącego efektów realizacji LSR. W związku z powyższym, zaplanowano realizację badania z wykorzystaniem koncepcji **triangulacji** metodologicznej.

Triangulacja to zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych, dzięki któremu możliwe jest zgromadzenie wszechstronnego materiału badawczego i poddanie go kompleksowej analizie i ocenie. Triangulacja została zastosowana odnośnie do:

- źródeł danych: przeanalizowane zostały zarówno dokumenty zastane różnego typu, jak i dane pochodzące ze wcześniejszych badań; zostały one uzupełnione danymi pierwotnymi;
- metod badawczych: łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu; podejście to pozwoliło też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnej ograniczeniu ich słabości;
- perspektyw badawczych: ewaluacja została przeprowadzona przez pracowników biura LGD oraz przez zewnętrznych doświadczonych badaczy, co pozwoliło uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanych zagadnień.

Poza tym zastosowany został partycypacyjny model badania, którego ideą jest jak najszersze zaangażowanie społeczności, zarówno na etapie przygotowania badania, jego realizacji, jak i wnioskowania i rekomendacji.

W odniesieniu do zakresu przedmiotowego i podmiotowego badania niezbędne było zastosowanie holistycznego podejścia do metod i technik badawczych. W każdym z zamierzeń badawczych: realizacji strategii, działaniu LGD oraz funkcjonowaniu biura zastosowane zostały cztery metody lub techniki badawcze:

Badanie źródeł zastanych (desk research)

To metoda zbierania, analizy i interpretacji danych wytworzonych niezależnie od działań badawczych prowadzonych w czasie ewaluacji. Często nazywa się ją analizą danych wtórnych. Dane te można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Pierwsze z nich znaleźć można w dokumentacji własnej instytucji. Nie zawsze odpowiadają bezpośrednio na pytania badawcze ale w znaczącym zakresie pozwalają na poznanie kontekstu funkcjonowania LGD.

Z kolei dane zewnętrzne, dane wtórne to efekty działalności innych instytucji w dziedzinie pozyskiwania informacji. Dzięki rozwojowi Internetu dostęp do tych zasobów jest obecnie

niezwykle łatwy i trudności należy szukać nie w ilości danych, ale ich segregacji. Potrzebne informacje można pozyskiwać od instytucji państwowych powołanych do zbierania informacji. Serwis internetowy GUS zawiera nieprzebrane ilości danych o funkcjonowaniu gospodarki, instytucji, firm i organizacji. **Bank Danych Lokalnych**, który jest największym w Polsce uporządkowanym zbiorem informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej, demograficznej, społecznej oraz stanie środowiska, opisującym województwa, powiaty oraz gminy jako podmioty systemu organizacji społecznej i administracyjnej państwa, a także regiony i podregiony stanowiące elementy nomenklatury jednostek terytorialnych. Jednakże w wielu przypadkach dane ze źródeł zastanych są niewystarczające, zbyt powierzchowne, zbyt ogólne lub nieaktualne, by na nich poprzestać, dlatego zwykle potrzebne są działania dla pozyskania danych pierwotnych.

Źródła danych zastanych wykorzystywanych w ewaluacji LGD

- dane statystyczne
- dane urzędowe
- dane gromadzone na portalach społecznościowych
- dane zastane w Lokalnej Grupie Działania
- dane ankiet doradztwa i ankiet oceny szkolenia
- dane realizacji planu komunikacji
- dane z ankiet zadowolenia mieszkańców, rozpoznawalności LGD i funkcjonowania LGD systematycznie gromadzone przez biuro LGD

Ankiety metodą CAWI

Najpopularniejszą metodą pozyskiwania danych pierwotnych są badania kwestionariuszowe. Polegają one na zadawaniu pytań pojedynczym osobom, ale w perspektywie zainteresowań znajdują się zagregowane dane ogólne dla wszystkich badanych. Pierwszym etapem tego typu badań jest sformułowanie pytań. Proces ten polega na postawieniu pytań ogólnych, zazwyczaj na etapie konceptualizacji badań. Z nich z kolei wyprowadzamy pytania szczegółowe. Odbywa się to poprzez identyfikację wskaźników, które będą nas informować o występowaniu i nasileniu zjawiska. W przypadku ewaluacji zewnętrznej prowadzonej zgodnie z wytycznymi MRiRW nr 5/3/2017 i 10/1/2022 zakres pytań został wstępnie określony w załącznikach do podręcznika ewaluacji. Niemniej z uwagi na pewne niedociągnięcia dokumentu część pytań została poprawiona i zmodyfikowana. Ponadto jak wskazano we wstępie Podręcznika ma on charakter pomocniczy nie obowiązkowy w stosunku do Wytycznych MRiRW.

Badania ankietowe były prowadzone techniką CAWI (Computer Assisted Web Interview). To badanie ankietowe przeprowadzane w Internecie. Opracowane narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety) wprowadzane jest do komputera w formie umożliwiającej wypełnienie ankiety na stronie internetowej użytkownika. Badania tego typu są stosunkowo tanie, nie wymagają również zaangażowania wielu realizatorów. Współczesne narzędzia

umożliwiają tworzenie skomplikowanych i atrakcyjnych ankiet. Można dopasować je w wymiarze graficznym i estetycznym. Dobór próby jest możliwy dwiema metodami. Ankiety można wysłać pod określone adresy mailowe, co w pewnym stopniu jest odpowiednikiem ankiety pocztowej wraz z jej zaletami i wadami. Innym sposobem jest zamieszczenie jej na stronie internetowej lub jako „wyskakujące okienko”. Metoda ta uniemożliwia kontrolę nad doбором próby, który jest faktycznie doбором przypadkowym, dodatkowo obciążonym błędem struktury społecznej i demograficznej użytkowników Internetu.

W badaniach ewaluacyjnych zastosowano obydwie techniki w zależności od badanych grup.

- Grupa nr 1: wnioskodawcy i beneficjenci.

Z tego względu, że dostępne są dane kontaktowe do tych osób możliwe było wykorzystanie aplikacji wysyłającej unikalne linki do ankiety internetowej na zdefiniowane wcześniej adresy mailowe. W tym przypadku nie obliczano minimalnej liczebności próby gdyż traktowano to badanie jako masowe, z założeniem przebadania całej populacji.

łącznie przebadano 59 osób.

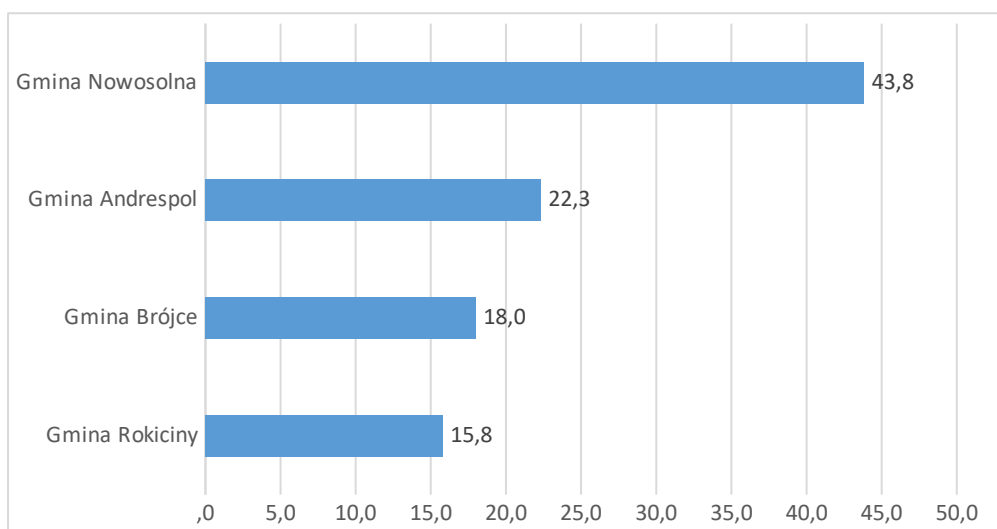
- Grupa nr 2: mieszkańcy obszaru LSR.

Pozyskanie opinii reprezentatywnej grupy mieszkańców nie jest możliwe w ramach zasobów, którymi dysponuje Zleceniodawca, dlatego opracowano procedurę zbliżoną do takiej, która pozwoli na identyfikację podglądów i opinii mieszkańców poszczególnych gmin wchodzących w skład Partnerstwa.

Linki do ankiet zostały rozesłane (przy wsparciu pracowników Biura LGD) do gmin partnerskich z prośbą o wstawienie linku na stronę internetową gminy. Dzięki temu zabiegowi pozyskane zostały dane z poszczególnych gmin odpowiadających obszarowi LSR.

łącznie przeprowadzono 369 ankiet. Z uwagi na charakter badań CAWI dokonano weryfikacji braków danych i do dalszej analizy przeznaczono 179 ankiet.

Wykres 5. Procent ankiet z poszczególnych gmin

Źródło: badania własne

Wywiady pogłębione (IDI i TDI)

To technika badań jakościowych, w której badacz prowadzi rozmowę z respondentem. Nie jest to jednak zwykła rozmowa, ale opiera się ona na przygotowanym wcześniej scenariuszu. Dokument ten nie musi zawierać konkretnych pytań, lecz wytyczne, jakie tematy rozmowy należy podjąć. Wywiad ma strukturę swobodną, mniejsze znaczenie ma kolejność zadawanych pytań a większe uzyskanie określonych informacji. Tematy są eksplorowane bardzo dogłębnie, prowadzący wywiad dopytuje i stara się zrozumieć, nie tylko fakty, ale motywy zachowania badanego. Zasadniczą rolę w badaniu odgrywają umiejętności i doświadczenie osoby prowadzącej wywiad. Ponieważ wywiady pogłębione są rozmową sam na sam z respondentem, prowadzący musi zdobyć jego zaufanie, by uzyskać czasami bardzo osobiste informacje. Wywiady indywidualne stosuje się gdy zachodzi potrzeba eksploracji pola zainteresowań, przygotowania do konstruowania narzędzi jakościowych lub do interpretacji trudnych do wyjaśnienia wyników badań ilościowych. Wywiady prowadzone były metodą TDI (telefoniczny wywiad pogłębiony) przede wszystkim ze względu na oczekiwania respondentów oraz krótki czas na realizację tego zadania.

Wywiady prowadzono z następującymi osobami:

- 2 wywiady z członkami Rady
- 3 wywiady z wnioskodawcami realizującymi projekty
- 3 wywiady z wnioskodawcami, których projekty nie są realizowane
- Wywiad z dyrektorem Biura
- Wywiady z przedstawicielami gmin (po 1 z gminy)

Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI fokus)

Tym różni się od wywiadu indywidualnego, że prowadzący badanie, nazywany moderatorem, przepytuje jednocześnie grupę kilku osób. Zazwyczaj grupy fokusowe mają liczebność od 8 do 12 osób, lecz w specyficznych przypadkach może być ich mniej lub więcej. Ważną cechą grupy jest jej homogeniczność - powinno się unikać zróżnicowania grup ze względu na płeć, wiek, status społeczny czy różnice intelektualne. Wynika to z zasadniczego celu prowadzenia badań tą metodą, czyli wewnętrznej dyskusji grupowej i interakcji w grupie. Dzięki tej metodzie można w tym samym czasie zdobyć informacje od kilku osób, pogłębiając ją dodatkowo o spostrzeżenia dotyczące dyskusji pomiędzy uczestnikami.

Wywiady tą metodą charakteryzują się większym skomplikowaniem organizacyjnym. Wymagane jest zebranie odpowiedniej grupy osób w jednym miejscu o jednym czasie. Często na spotkanie zaprasza się więcej osób i prowadzi się selekcję tych, którzy lepiej pasują do profilu grupy i dają większą rękojmię udzielania informacji i wymiany zdań. Wywiady grupowe, z uwagi na dyskusję wielu osób, muszą być rejestrowane co umożliwi późniejsze zidentyfikowanie, jak kształtowała się rozmowa, która osoba wypowiadała dane poglądy i jak te poglądy zmieniały się w trakcie dyskusji. Zogniskowane wywiady grupowe realizuje się w specjalnych pomieszczeniach zwanych fokusowniami, które są wyposażone w weneckie lustro umożliwiające zleceniodawcy obserwację wywiadu. W miejscowościach, gdzie nie ma fokusowni stosuje się technikę wywiadów naturalnych.

Wywiad prowadzono w grupie pracowników biura LGD, członków Zarządu, członków Rady wnioskodawców oraz członków Partnerstwa.

Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) prowadzony w ramach ewaluacji pozwala pozyskać informacje w skumulowany sposób. Dodatkowo wartość pozyskanych informacji wzmocniona jest poprzez odpowiednie wykorzystanie procesów grupowych.

Wykres 6. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

6.1. Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju

1. Ludność

Ludności na obszarze LGD STER nie ubywa w przeciwieństwie do województwa łódzkiego. Ogółem liczba ludności na badanym obszarze wzrosła od 2015 do 2021 roku o 6% (niecałe 2 tys. osób), podczas gdy na terenie województwa odnotowano spadek o 4%. Największy wzrost liczby ludności nastąpił w gminie Andrespol oraz Nowosolna. Odptyw ludności nastąpił jedynie w gminie Rokiciny.

Na terenie wszystkich gmin LGD STER odnotowano spadek udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności. W każdym przypadku jest to wartość rzędu kilku punktów procentowych.

Również w każdej z czterech gmin rośnie wskaźnik obciążenia demograficznego. Wartość ta wzrosła dla obszaru z średnio ok. 14% w 2015 roku do niemal 17% w roku 2021.

Wykres 7. Liczba ludności ogółem.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	2493603	2485323	2476315	2466322	2454779	2437970	2416902
Andrespol	13422	13540	13661	13795	14205	14307	14450
Brójce	6390	6467	6517	6548	6672	6761	6806
Nowosolna	4721	4786	4850	4963	5084	5159	5248
Rokiciny	6167	6157	6173	6159	6160	6153	6127
Razem obszar LGD	30700	30950	31201	31465	32121	32380	32631

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 8. *Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem.*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	61,4	60,7	60,0	59,4	58,8	58,3	57,9
Andrespol	62,0	61,1	60,2	59,7	59,2	58,8	58,8
Brójce	64,1	63,8	63,3	62,4	61,9	61,7	61,5
Nowosolna	63,3	63,2	62,9	62,2	61,8	61,6	61,4
Rokiciny	61,0	60,5	59,9	59,0	58,6	58,2	57,8
Średnia z gmin LGD	62,6	62,2	61,6	60,8	60,4	60,1	59,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 9. *Wskaźnik obciążenia demograficznego (odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem).*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	17,6	18,3	18,9	19,5	20,1	20,7	21,1
Andrespol	15,1	15,9	16,6	17,2	18	18,4	18,7
Brójce	12	12,4	13	13,6	13,9	14,1	14,1
Nowosolna	11,8	12,4	13,1	13,9	14,4	14,9	14,7
Rokiciny	18,3	18,7	18,8	19,3	19,3	19,3	19,4
Średnia z gmin LGD	14,3	14,9	15,4	16	16,4	16,7	16,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

2. Przedsiębiorczość

Na obszarze gmin LGD STER rośnie wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców, utrzymując się powyżej średniej dla całego województwa. Średnio na obszarze LGD w roku 2021 działalność gospodarczą prowadziło 1044 osób w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców w wieku produkcyjnym, natomiast przyrost nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w tym okresie wynosi 161.

Najlepiej pod względem rozwoju przedsiębiorczości, a więc pod względem ilości nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw wypada gmina Andrespol oraz gmina Nowosolna. Wskaźniki dla tych obszarów wyprzedzają dane dla całego województwa.

Wykres 10. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	968	979	993	1004	1036	1073	1115
Andrespol	1103	1087	1124	1153	1226	1262	1312
Brójce	966	977	1000	1019	1078	1111	1124
Nowosolna	1428	1461	1445	1503	1544	1611	1707
Rokiciny	726	739	757	783	786	788	832
Średnia z gmin LGD	1055,75	1066	1081,5	1114,5	1158,5	1193	1243,75

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 11. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	133	135	137	148	149	129	145

Andrespol	168	150	184	168	200	141	171
Brójce	124	126	121	137	165	115	124
Nowosolna	204	172	108	207	220	179	211
Rokiciny	114	113	108	127	102	81	138
Średnia z gmin LGD	153	140	130	160	172	129	161

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 12. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	723	723	729	750	775	804	835
Andrespol	948	929	957	985	1046	1081	1127
Brójce	812	815	841	863	923	960	968
Nowosolna	1165	1183	1167	1227	1247	1301	1376
Rokiciny	603	614	629	651	661	665	707
Średnia z gmin LGD	882	885,25	898,5	931,5	969,25	1001,75	1044,5

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

3. Rynek pracy

Od kilku lat na obszarze gmin LGD STER liczba osób pracujących utrzymywała się powyżej 1000 osób. Spadek nastąpił w 2020 roku wraz z rozpoczęciem pandemii.

Na ten rok przypada również niewielki wzrost średniej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w regionie. Jednak liczba ta spada w roku 2021. Od 2015 do 2021 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych zmniejszyła się o ponad 100. Jednocześnie odsetek

osób bezrobotnych (zarejestrowanych) w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla obszaru LGD STER jest niższy niż dla całego województwa.

Najwyższy wskaźnik bezrobocia, zbliżony do wartości wojewódzkiej jest w gminie Andrespol, gdzie również liczba zarejestrowanych bezrobotnych jest najwyższa w regionie.

Wykres 13. Pracujący w gminach ogółem.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	573863	587872	603922	617004	621356	614021	-
Andrespol	1375	1521	1446	1544	1581	1254	-
Brójce	950	960	957	970	1028	1002	-
Nowosolna	849	842	795	867	683	777	-
Rokiciny	749	776	809	800	796	801	-
Razem obszar LGD	3923	4099	4007	4181	4088	3834	-

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 14. Bezrobotni zarejestrowani ogółem.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	109510	91041	72662	66036	58722	67812	60902
Andrespol	576	563	479	399	375	391	368
Brójce	192	173	164	132	109	139	114
Nowosolna	149	154	116	104	101	122	102

Rokiciny	203	165	145	132	116	114	117
Średnia z gmin LGD	1120	1055	904	767	701	766	701

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w procentach).

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	7,2	6	4,9	4,5	4,1	4,8	4,4
Andrespol	6,9	6,8	5,8	4,8	4,5	4,6	4,3
Brójce	4,7	4,2	4	3,2	2,6	3,3	2,7
Nowosolna	5	5,1	3,8	3,4	3,2	3,8	3,2
Rokiciny	5,4	4,4	3,9	3,6	3,2	3,2	3,3
Średnia z gmin LGD	5,5	5,1	4,4	3,8	3,4	3,7	3,4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

4. Sektor społeczny

W trzech na cztery gminy z obszaru LGD STER liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadająca na 10 tys. mieszkańców jest znacząco niższa od danych dla całego województwa łódzkiego. Gmina Nowosolna znacząco wyróżnia się w tym zestawieniu, uzyskując wynik wyższy od liczby organizacji społecznych w całym wojewódzkim (na 10 tys. mieszkańców). Mierzona w ten sposób aktywność społeczna jest w tej gminie największa.

Wykres 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	33	35	36	34	35	36	37
Andrespol	20	21	25	22	23	22	22
Brójce	27	26	26	26	25	27	29
Nowosolna	40	38	37	30	33	39	44
Rokiciny	24	26	26	24	23	24	24
Średnia z gmin LGD	28	28	29	26	26	28	30

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

5. Pomoc społeczna

Zarówno na obszarze gmin LGD STER, jak i w całym województwie łódzkim liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 10 tys. ludności rokrocznie spada. Wszystkie badane gminy utrzymują swoje wyniki poniżej wartości wskazanej dla całego województwa.

Podobnie sytuacja przedstawia się dla liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Od 2015 roku liczba ta znacząco zmalała w każdej z czterech gmin.

Wykres 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	704	639	563	533	452	398	-
Andrespol	418	417	355	313	301	257	-
Brójce	580	580	501	452	356	306	-
Nowosolna	444	273	237	214	184	168	-

Rokiciny	676	645	633	554	466	356	-
Razem obszar LGD	2118	1915	1726	1533	1307	1087	-

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 18. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	77788	73154	67436	70164	56867	51552	-
Andrespol	241	240	230	210	210	189	-
Brójce	138	152	137	137	120	107	-
Nowosolna	74	54	56	55	50	53	-
Rokiciny	191	183	179	166	136	109	-
Razem obszar LGD	644	629	588	568	516	458	-

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

6. Stan i ochrona środowiska

Na terenie gmin obszaru LGD w każdej gminie znajdują się pomniki przyrody. Ich liczba nieznacznie spadła na przestrzeni lat. Przybywa natomiast terenów leśnych. W każdej gminie powierzchnia lasów zwiększyła się między rokiem 2015, a 2021. Dla całego obszaru był to wzrost o 2%.

Wykres 19. Pomniki przyrody

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
--------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

ŁÓDZKIE	3278	3249	3101	2416	2405	2152	2196
Andrespol	14	13	12	13	13	12	12
Brójce	15	14	13	13	13	12	11
Nowosolna	15	15	15	15	15	15	15
Rokiciny	5	5	5	1	1	1	1
Razem obszar LGD	49	47	45	42	42	40	39

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

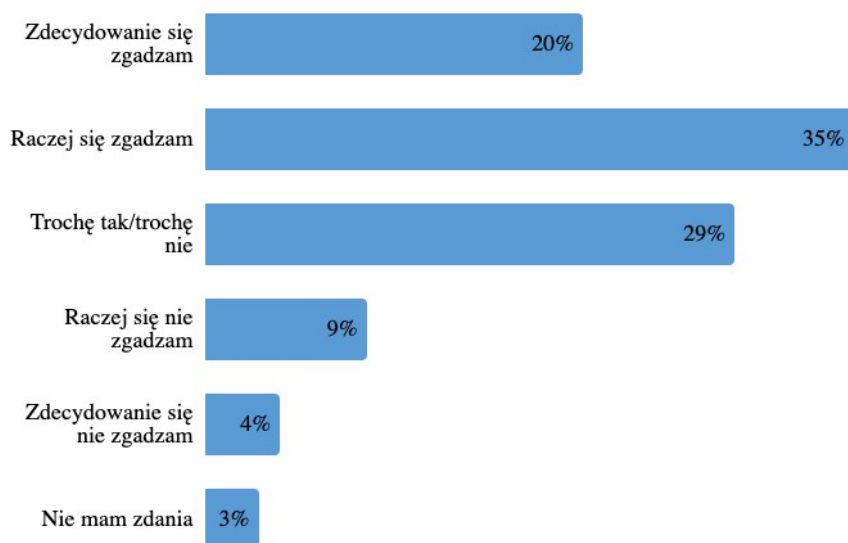
Wykres 20. Powierzchnia lasów w gminie (w hektarach).

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	388156	389370	391210	391618	391818	390187	390049
Andrespol	589	587	586	645	672	673	673
Brójce	432	430	435	434	434	433	433
Nowosolna	1249	1253	1253	1253	1254	1254	1254
Rokiciny	1307	1307	1312	1313	1313	1313	1311
Razem obszar LGD	3577	3577	3585	3645	3673	3673	3671

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

20.1. Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju

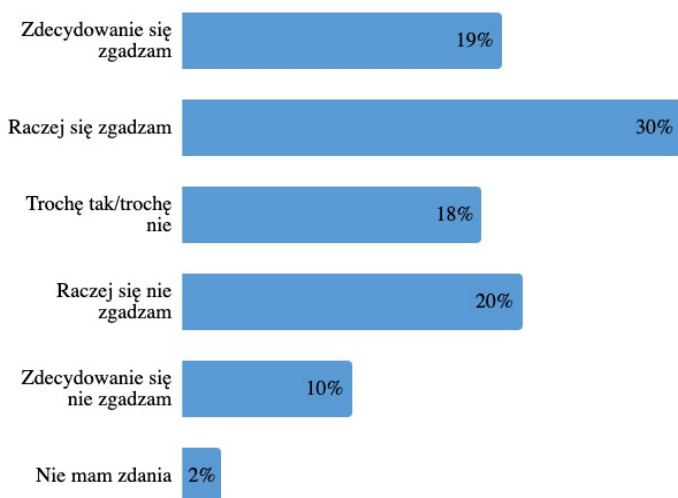
Wykres 21. *W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?*

Źródło: badania własne

Mieszkańcy gmin obszaru LGD STER są w ponad 50% zadowoleni z życia w swoim regionie, w którym mogą realizować swoje podstawowe potrzeby. Zdecydowanie zadowolonych jest 20% osób, natomiast przeciwnego zdania jest zaledwie 4%. Niemal 30% badanych nie było w stanie wskazać jednoznacznej odpowiedzi.

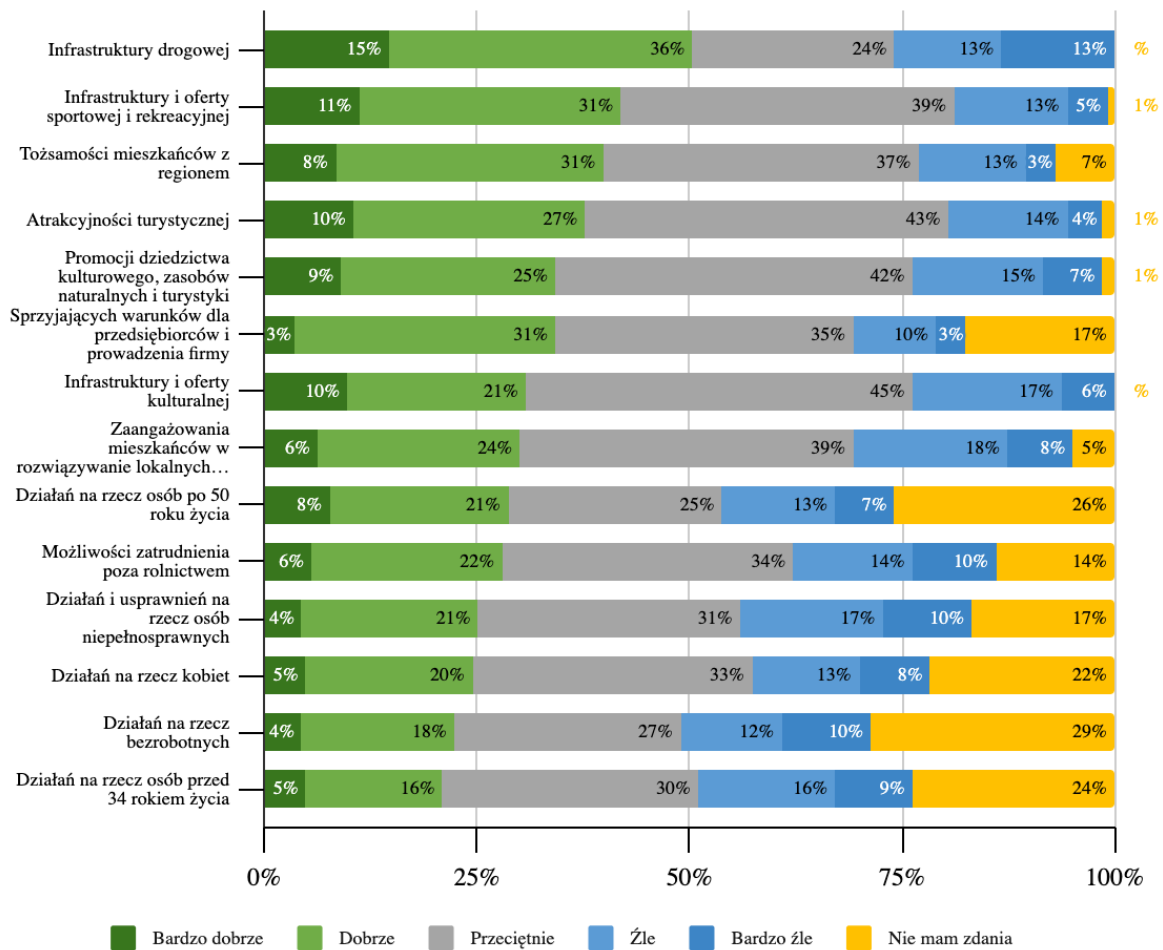
Wykres 22. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Źródło: badania własne

Dla blisko 50% mieszkańców, choć w różnym stopniu, warunki życia w gminie poprawiły się od momentu wdrożenia Lokalnej Strategii Rozwoju. Jest to odsetek zbliżony do wspomnianych wcześniej osób oceniających pozytywnie warunki swojego życia. 30% osób nie obserwuje zmian wokół siebie, natomiast 18% ma trudność z udzieleniem rozstrzygającej odpowiedzi.

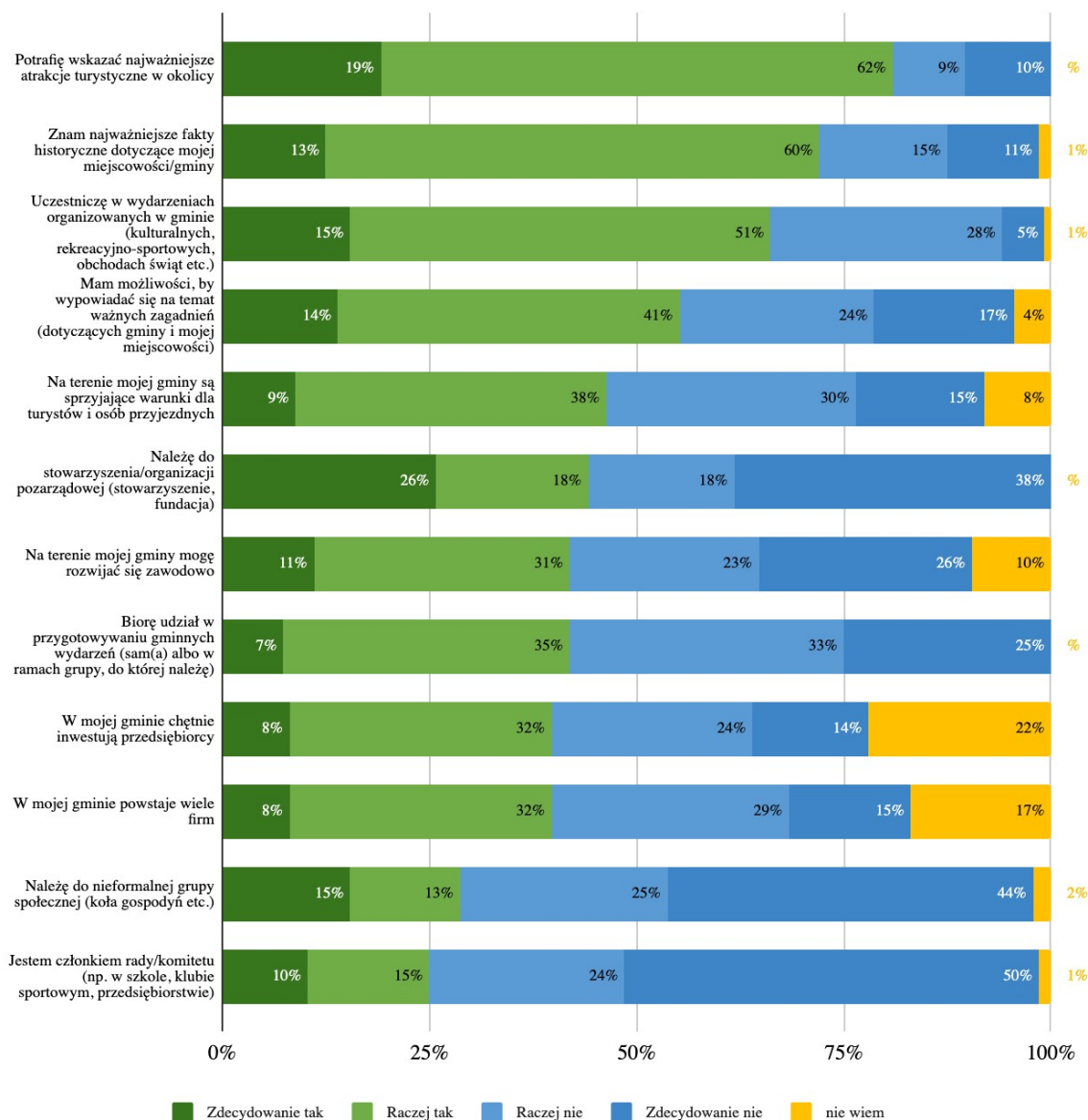
Wykres 23. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Źródło: badania własne

Mieszkańcy obszaru LGD „STER” najlepiej oceniają swój region ze względu na jego infrastrukturę drogową oraz sportową i rekreacyjną. Wysoko oceniane jest również tożsamość mieszkańców w regionie oraz atrakcyjność turystyczna. Wysoki odsetek odpowiedzi negatywnych uzyskały natomiast takie aspekty jak zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów, a także działania na rzecz osób niepełnosprawnych oraz przed 34 rokiem życia. Jednocześnie stosunkowo wielu osobom trudności sprawiała ocena działań na rzecz osób po 50 roku życia, osób bezrobotnych czy kobiet.

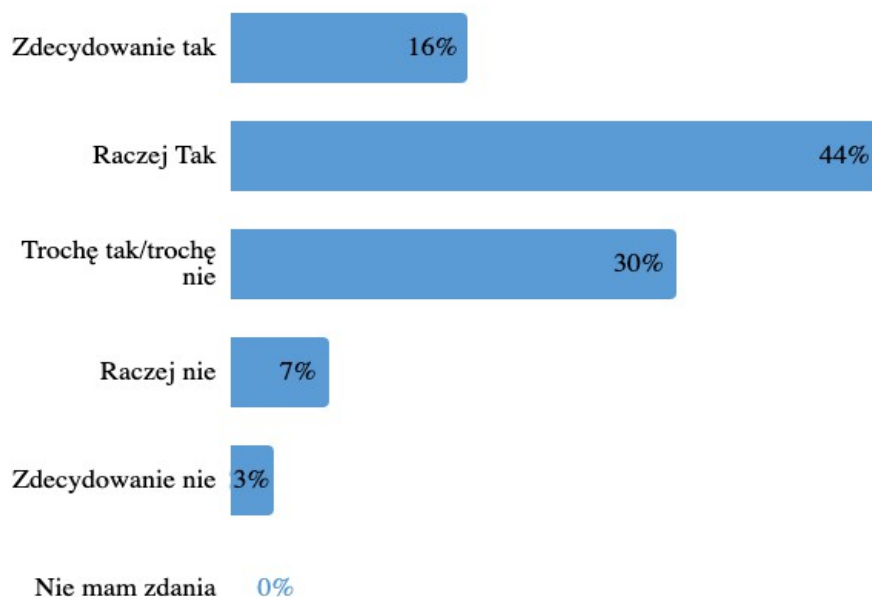
Wykres 24. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Źródło: badania własne

Niska ocena zaangażowania w rozwiązywanie lokalnych problemów oraz wsparciem grup marginalizowanych na rynku pracy pokrywa się z niewielką przynależnością do formalnych i nieformalnych grup i stowarzyszeń. Mieszkańcy obszaru LGD STER deklarują natomiast znajomość walorów turystycznych oraz faktów historycznych związanych z regionem.

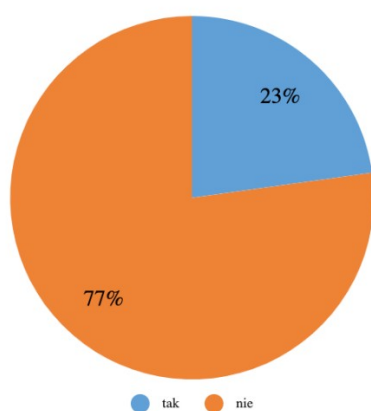
Wykres 25. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Źródło: badania własne

Większość, bo aż 60% mieszkańców obszaru LGD STER jest zadowolonych w większym lub mniejszym stopniu z warunków życia w swojej gminie, a 30% nie potrafiło wskazać odpowiedzi rozstrzygającej. Zdecydowanie niezadowolonych jest jedynie 3% badanych.

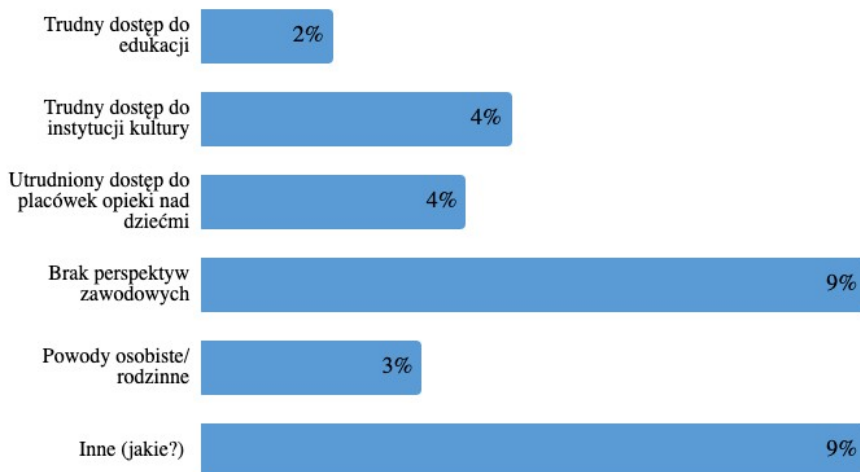
Wykres 26. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Źródło: badania własne

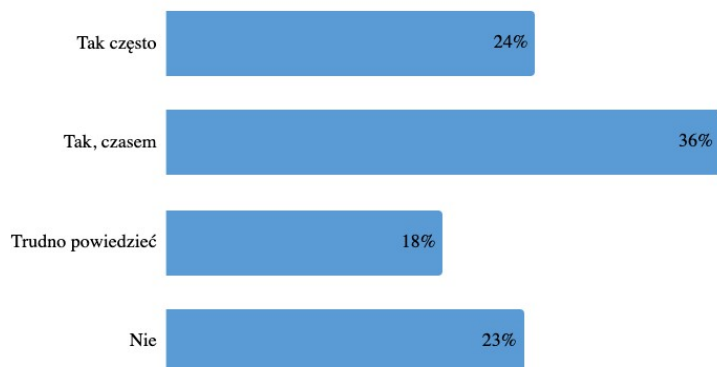
Pozytywna ocena życia w regionie może przyczyniać się do faktu, iż aż 77% osób nie myśli o zmianie miejsca zamieszkania. W grupie 23% mieszkańców rozważających przeprowadzkę najczęściej osób wskazuje jako powód brak perspektyw zawodowych w regionie.

Wykres 27. *Jakie są powody?*

Źródło: badania własne

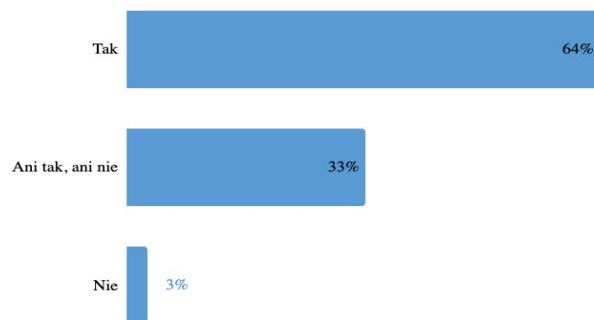
Wykres 28. *Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?*

Źródło: badania własne

60% badanych deklaruje korzystanie z obiektów infrastrukturalnych sfinansowanych ze środków unijnych w ostatnim czasie. W tej grupie znalazły się zarówno osoby korzystające często, jak i czasami.

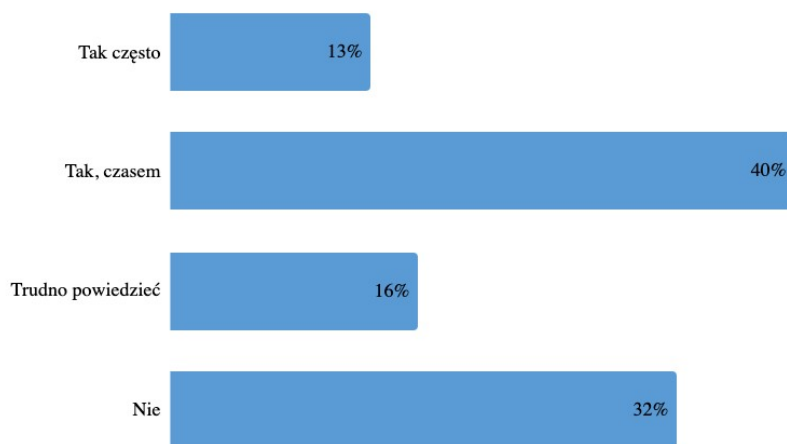
Wykres 29. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

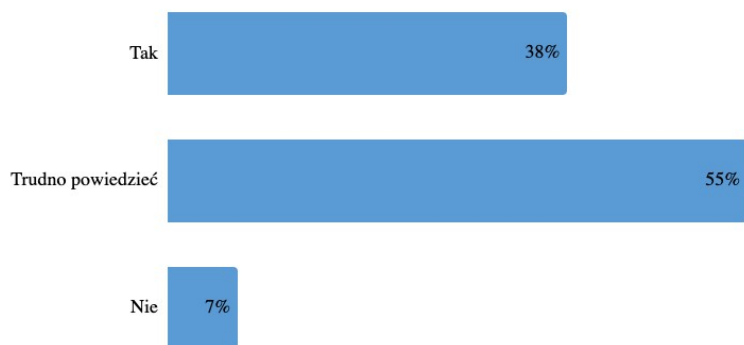
Ponad 60% ankietowanych jest zdania, iż projekty związane z infrastrukturą cieszą się zainteresowaniem mieszkańców. Przeciwnego zdania jest jedynie 3% badanych.

Wykres 30. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

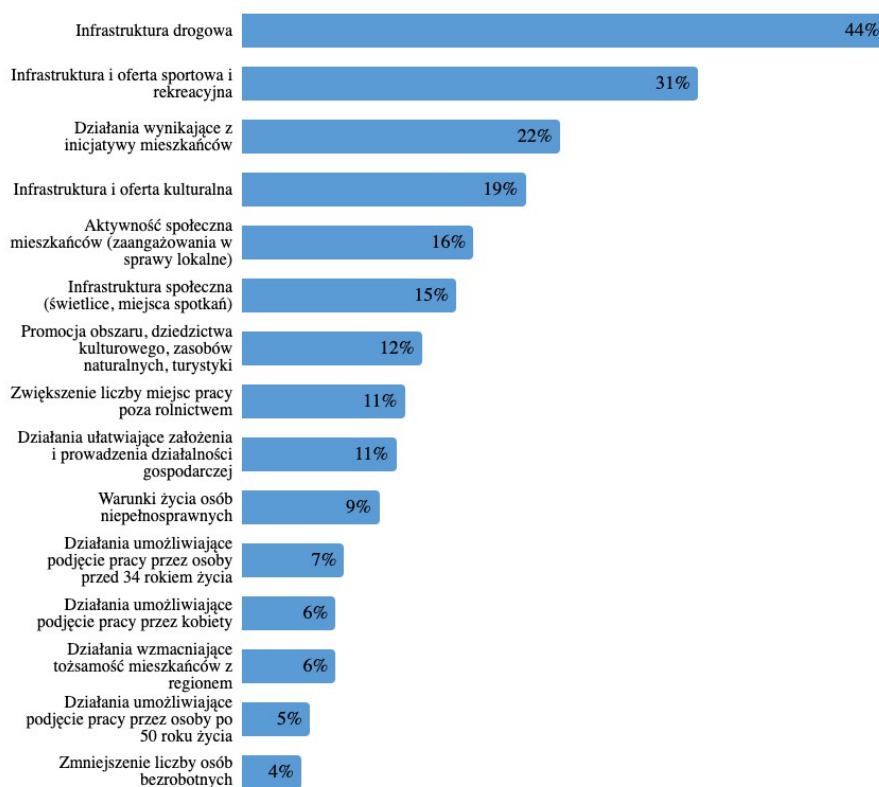
Wykres 31. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

Mniejszy odsetek osób deklaruje udział w wydarzeniach organizowanych z udział środków unijnych (53%), a za atrakcyjne dla lokalnej społeczności uznaje je niespełna 40%. Ponad połowa badanych ma trudność z oceną zainteresowania mieszkańców.

Wykres 32. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?

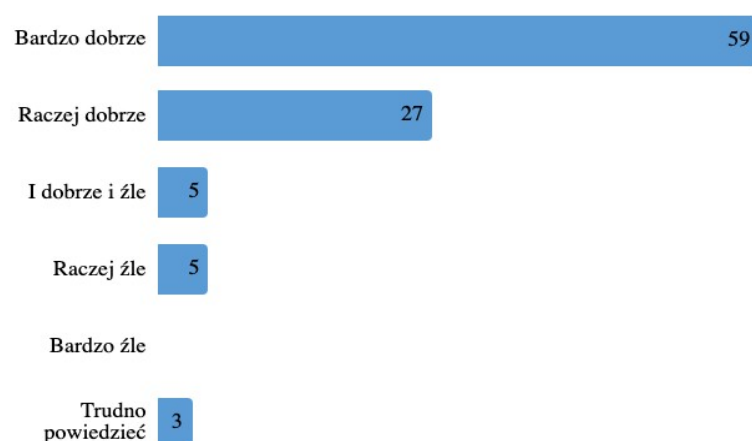
Źródło: badania własne

Mieszkańcy obszaru gmin LGD STER widzą potrzebę dofinansowania infrastruktury lokalnej, ze szczególnym naciskiem na infrastrukturę drogową oraz sportową i rekreacyjną. Wysoko w rankingu dostrzeganych przez mieszkańców potrzeb plasuje się wsparcie działań wynikających z inicjatyw mieszkańców. Zainteresowaniem nie cieszy się natomiast dofinansowanie obszarów takich jak zmniejszenie liczby bezrobotnych czy wsparcie mieszkańców potencjalnie wykluczonych na rynku pracy – osób po 50 roku życia oraz kobiet. Niewiele głosów otrzymało również wzmacnianie tożsamości mieszkańców w regionie.

32.1. Funkcjonowanie LGD

Ocena pracy biura

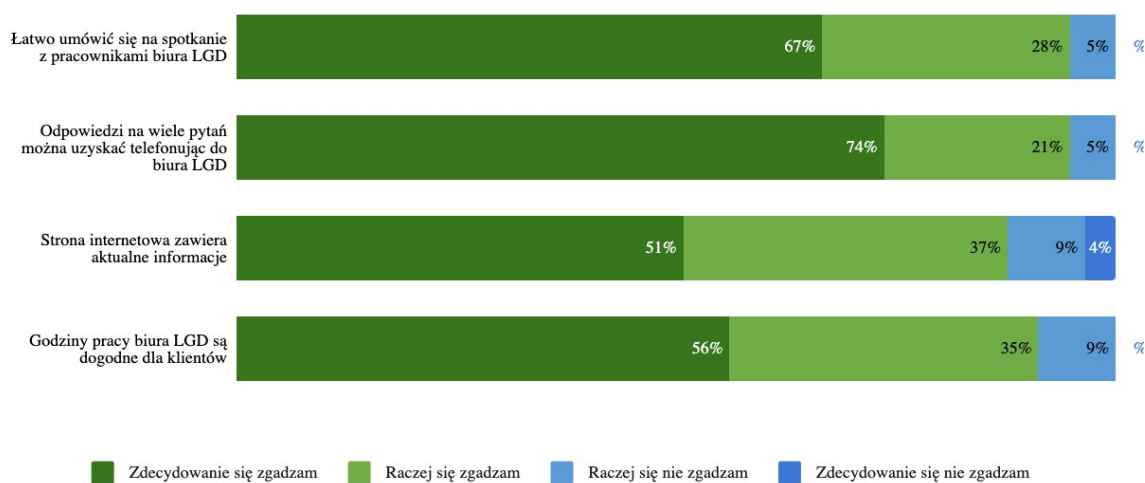
Wykres 33. *Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:*

Źródło: badania własne

Zdecydowana większość badanych oceniła działania LGD STER. Niemalże 60% jest zdania, iż LGD działa bardzo dobrze, a 27% ocenia funkcjonowanie jako raczej dobre.

Wykres 34. *Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD*

Źródło: badania własne

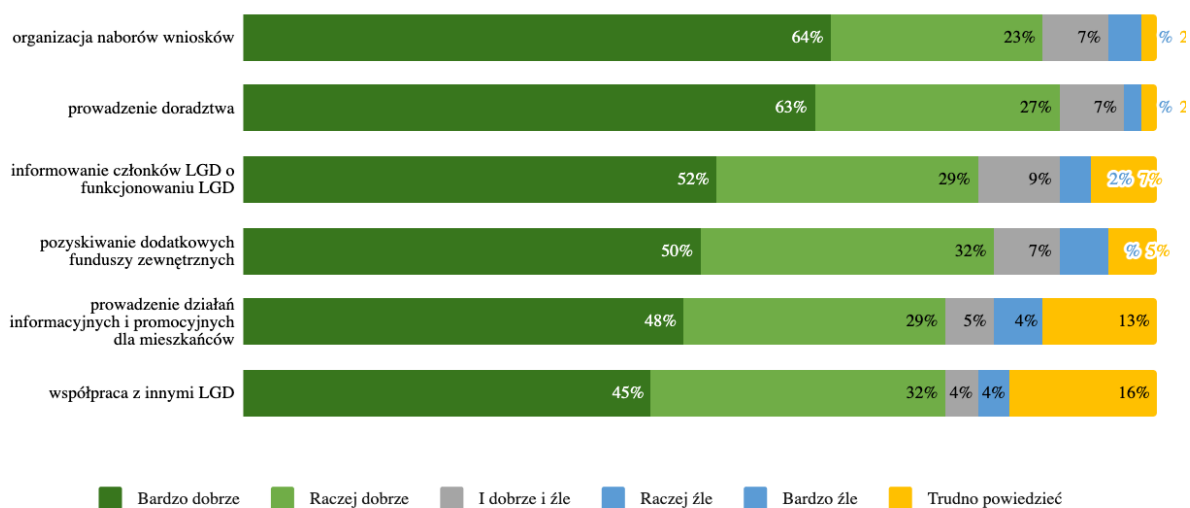
Mieszkańcy są również zadowoleni z funkcjonowania Biura LGD, szczególnie wysoko oceniany jest kontakt telefoniczny oraz łatwość umówienia się na spotkanie z pracownikiem biura. Wszystkie wyszczególnione aspekty dotyczące funkcjonowania Biura otrzymały najwyższą ocenę od ponad połowy badanych. Pracownicy Biura LGD również są pozytywnie odbierani przez mieszkańców. Wszyscy badani odbierają ich jako miłych i uprzejmych.

Wykres 35. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Źródło: badania własne

Wykres 36. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

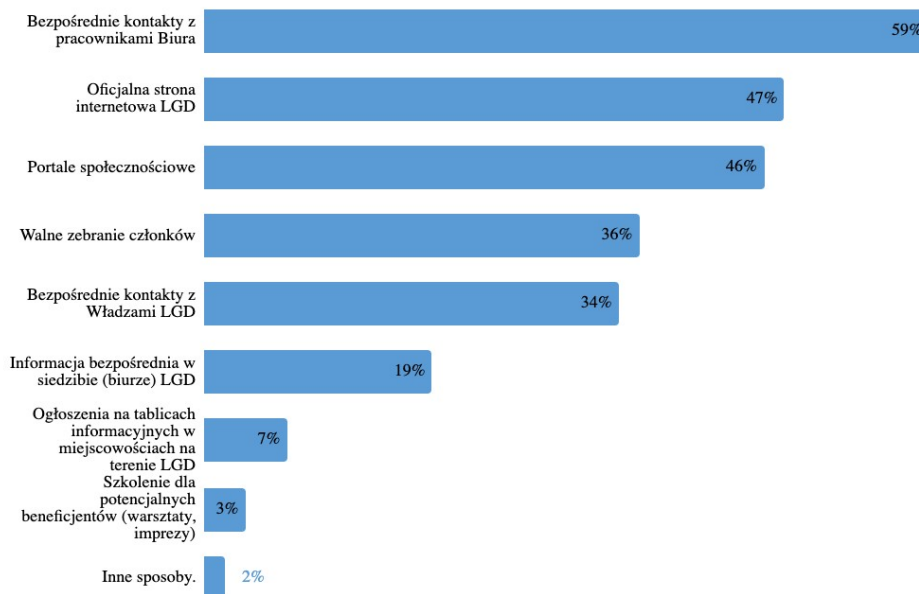

Źródło: badania własne

Badani przede wszystkim cenili w funkcjonowaniu Biura LGD organizację naborów wniosków oraz prowadzenie doradztwa. Jednak również w innych aspektach zdecydowana większość

mieszkańców oceniała Biuro pozytywnie. Największe trudności z oceną Biura występowały w aspekcie współpracy z innymi LGD oraz prowadzeniem działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców (kilkanaście procent odpowiedzi „trudno powiedzieć”).

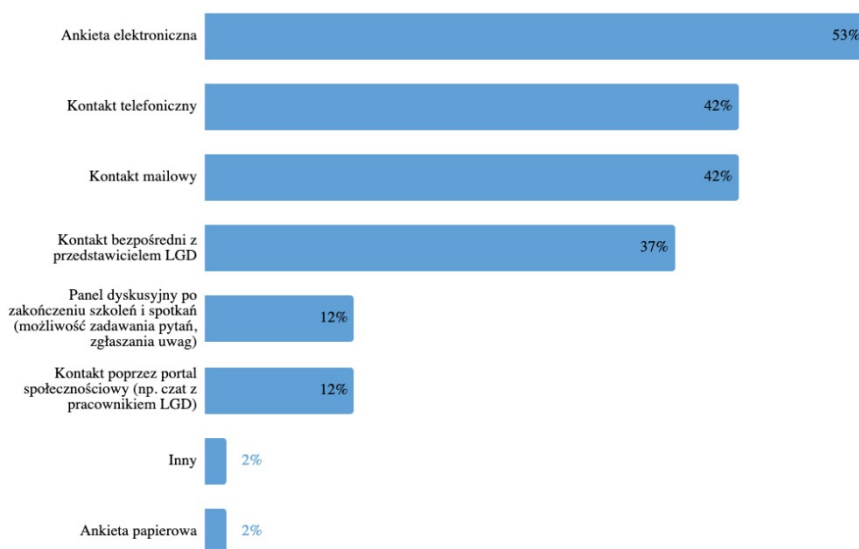
Wykres 37. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Mieszkańcy gmin informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania czerpią przede wszystkim z bezpośrednich kontaktów z pracownikami Biura (59%). Wiele osób wskazało również oficjalną stronę internetową oraz portale społecznościowe jako źródło informacji. Najmniej wskazań padło na szkolenia dla potencjalnych beneficjentów oraz w drugiej kolejności ogłoszenia na tablicach informacyjnych w miejscowościach.

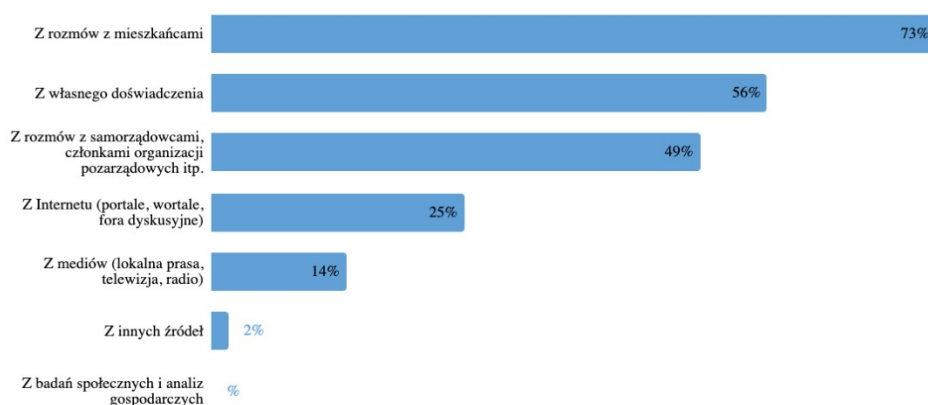
Wykres 38. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?

Źródło: badania własne

W przypadku kanału przekazywania informacji zwrotnej najwięcej mieszkańców byłoby zainteresowanych ankietą elektroniczną. Jednakowy odsetek osób wskazało kontakt telefoniczny i mailowy, a formy te znalazły się na drugim miejscu w rankingu. Niecałe 40% osób wskazało również kontakt bezpośredni z pracownikami biura jako preferowaną formę przekazu informacji zwrotnej.

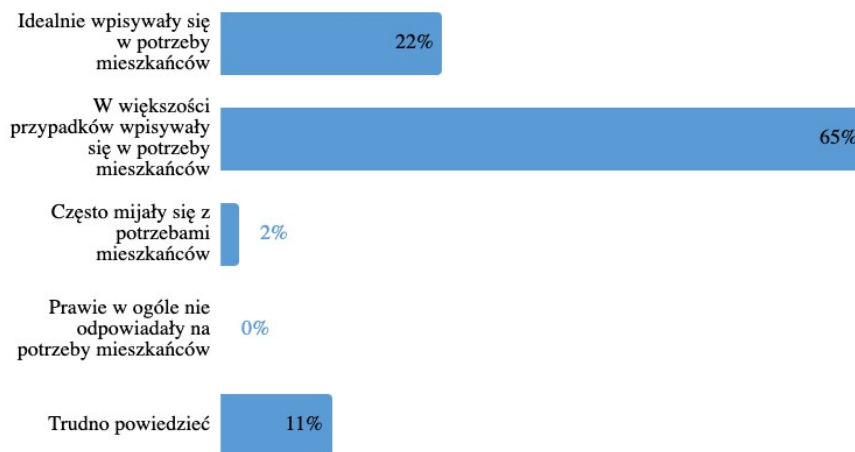
Wykres 39. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?

Źródło: badania własne

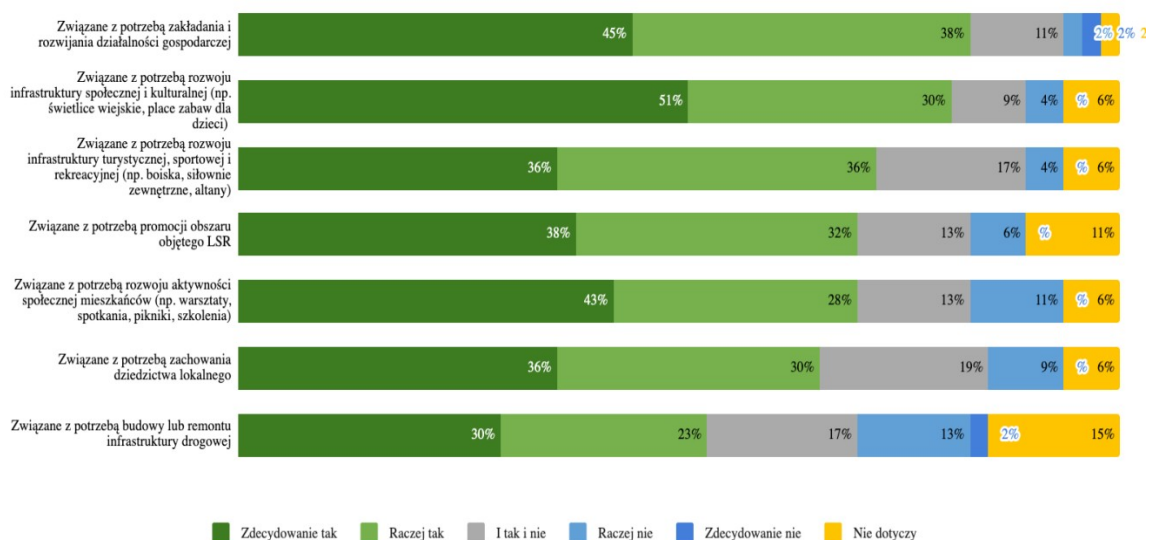
Informacje o potrzebach mieszkańców badani czerpią przede wszystkim z rozmów z mieszkańcami oraz z własnego doświadczenia. Niemal 50% mieszkańców wskazało również rozmowy z samorządowcami i członkami organizacji.

Wykres 40. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Źródło: badania własne

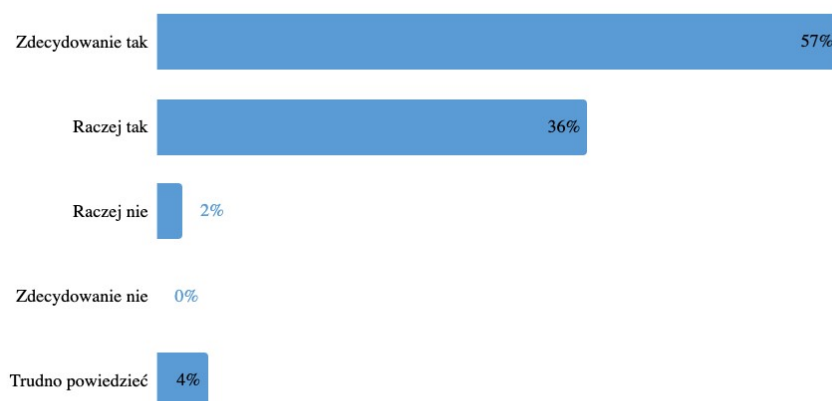
Wykres 41. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z potrzebą?

Źródło: badania własne

Zgodność naborów wniosków z potrzebami mieszkańców była w większości oceniana pozytywnie (87%). Nabory wniosków, zdaniem mieszkańców, pomogły zwłaszcza w obszarze zakładania i rozwijania działalności gospodarczej, a także w rozwoju infrastruktury społecznej i kulturalnej.

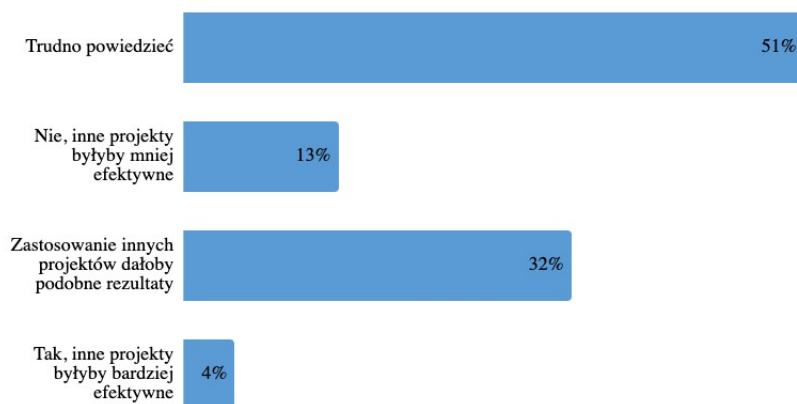
Wykres 42. *Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?*

Źródło: badania własne

Zdecydowana większość (93%) badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, iż środki finansowe przeznaczone na wdrożenie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie.

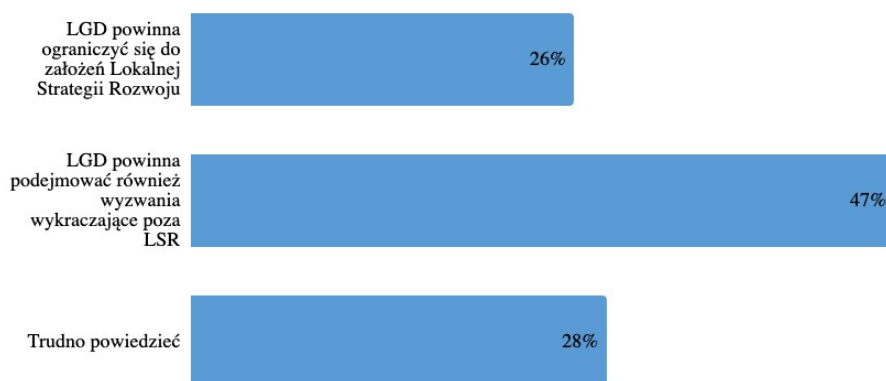
Wykres 43. *Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?*

Źródło: badania własne

Ponad połowa badanych nie jest w stanie ocenić czy podobne rezultaty mogłyby zostać osiągnięte za pomocą innych projektów. 13% mieszkańców jest zdania, iż byłoby to niemożliwe, przeciwny pogląd wyraża 32%. Jedynie 4% badanych przychyliła się do opinii, iż inne projekty byłyby bardziej efektywne.

Wykres 44. *Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania, aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?*

Źródło: badania własne

Mimo to, niemal połowa mieszkańców jest zdania, iż LGD powinna podejmować inne działania, wykraczające poza LSR. 26% badanych wyraziło przeciwną opinię.

Doradztwo biura LGD

Wszyscy pracownicy zobowiązani są prowadzić doradztwo dla mieszkańców obszaru Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „STER” w zakresie możliwości pozyskiwania środków unijnych. Doradztwo podlega ocenie efektywności na podstawie anonimowo wypełnionych ankiet przez beneficjentów.

LGD świadczy indywidualne usługi doradcze. W latach 2016 – 2021 Stowarzyszenie udzieliło usług doradcze 290 podmiotom.

Badanie ankietowe mierzące satysfakcję z jakości doradztwa przeprowadzane jest wśród wnioskodawców, którzy złożyli wnioski. Spośród 40 zebranych ankiet, wszystkie pozytywnie oceniają doradztwo przeprowadzone przez pracowników biura.

Wykres 45. Doradztwo w liczbach

	Indywidualne doradztwo (liczba osób, którym udzielono doradztwa)
2016	77
2017	93
2018	30
2019	34
2020	37
2021	19
suma	290

Źródło: dane LGD

Plan komunikacji i plan szkoleń

W latach 2016 – 2020 przeprowadzono 8 szkoleń. Wszystkie szkolenia miały na celu zapoznanie pracowników LGD i osoby reprezentujące organy decyzyjne z wdrażaniem LSR. Uczestnicy szkoleń nabyli kompetencje w zakresie wypełniania wniosków o przyznanie pomocy z elementami dokumentacji rozliczeniowej, zasad oceny i wyboru projektów oraz zasad monitoringu i ewaluacji LSR.

Dodatkowo pracownicy biura uczestniczyli w 4 szkoleniach związanych z wdrażanymi działaniami. LGD zorganizowała również 2 szkolenia kierowane zewnętrznie do organizacji i grup społecznych. W szkoleniach zewnętrznych udział wzięło 54 osoby.

LGD „STER” szczegółowo zaplanowało przeprowadzenie działań promocyjno – komunikacyjnych dotyczących LSR. Celem ogólnym Planu Komunikacji jest promowanie Lokalnej Strategii Rozwoju wśród ogółu mieszkańców zamieszkujących obszar LGD oraz mediów lokalnych. Komunikacja ma przede wszystkim na celu propagowanie informacji o możliwościach wsparcia wśród potencjalnych Beneficjentów. Planowane działania mają zwiększyć liczbę zrealizowanych inwestycji. Celem działań jest uzyskanie akceptacji mieszkańców wobec prowadzonych działań.

Stowarzyszenie szczegółowo zaplanowało wykorzystanie określonych środków komunikacyjnych (między innymi ulotki, plakaty, spotkania, badania ankietowe) oraz ustaliło treść i tonalność komunikatów w podziale na informacyjne, wizerunkowe i perswazyjne.

W okresie 2014 – 2020 przeprowadzono 5 kampanii informacyjnych. Ukazały się trzy artykuły w prasie lokalnej. Pięć artykułów miało swoją dystrybucję w internecie. Zamieszczono jedenaście ogłoszeń w siedzibach instytucji publicznych oraz wyemitowano jeden spot w lokalnym radiu i telewizji. LGD rozdała 900 ulotek. Rozwieszono 80 plakatów oraz zorganizowano 7 spotkań dla potencjalnych wnioskodawców – w spotkaniach wzięło udział 155 osób. Wydano 7 biuletynów LGD.

Funkcjonowanie organów – Zarząd, Rada, Walne Zebranie Członków

Stowarzyszenie LGD „STER” liczy 92 członków (źródło: strona www). W latach 2016 – 2021 ośmioosobowy Zarząd spotkał się 56 razy, w tym 4-krotnie zmieniano LSR, 5-krotnie korygowano kryteria oceny wniosków oraz przeprowadzono 8 zmian procedur. Odbyło się 11 spotkań Walnego Zgromadzenia Członków. Podczas tych zebrań przyjmowano sprawozdania, dokonywano wyboru nowego składu lub wprowadzano zmiany w składzie organów stowarzyszenia. Dwunastoosobowa Rada LGD spotykała się 13 razy.

Wykres 46. Funkcjonowanie organów

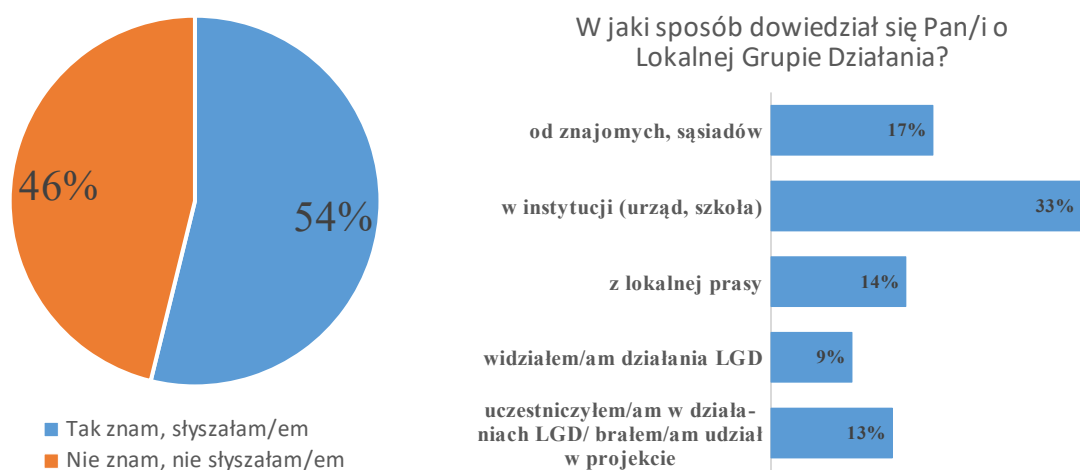
	Posiedzenia Zarządu LGD	Posiedzenia Rady LGD	WZC
2016	11	1	2
2017	10	5	1
2018	9	6	1
2019	10	0	2
2020	6	0	2
2021	10	1	3
suma	56	13	11

Źródło: dane LGD

Rozpoznawalność LGD

Ponad połowa ankietowanych mieszkańców zadeklarowała znajomość Lokalnej Grupy Działania STER. Najczęściej źródłem wiedzy o LGD były urzędy i szkoły. Często o Stowarzyszeniu dowiadywano się od znajomych i sąsiadów. Szczególnie istotne jest, że łącznie 22% ankietowanych zna LGD z bezpośredniej styczności z inicjatywami LGD.

Wykres 47. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania STER?

Źródło: badania własne

Inne działania LGD

LGD „STER” w okresie programowania zrealizowało jeden projekt z KSOW. Kolejny projekt otrzymał dofinansowanie, ale w związku z pandemią nie został zrealizowany. Zrealizowano projekt pt. „Promocja rolniczego handlu detalicznego jako nowego nurtu biznesowego dla woj. łódzkiego”. Zorganizowano wyjazd studyjny, który pokazał uczestnikom praktyczne rozwiązania związane z rozwojem działalności przetwórczej, zdobywaniem odbiorców, marketingiem i wizerunkiem produktu. Kolejnym etapem było szkolenie z zakresu rolniczego handlu detalicznego.

Stowarzyszenie brało aktywny udział w spotkaniach i imprezach rocznicowych oraz wydarzeniach regionalnych. LGD wzięło udział w 22 imprezach cyklicznych (dożynki, imprezy Kół Gospodyń Wiejskich, w tym Turniej Kół gospodyń Wiejskich „Babska Liga”). Stowarzyszenie było gościem w trakcie 41 regionalnych wydarzeniach sportowych, organizowanych pod nazwą „Dycha Justynów –Janówka”, „Andrespol aktywnie”. W imprezach, w których biorą udział mieszkańcy oraz członkowie stowarzyszenia i pracownicy biura, pokonuje się trasę szlakami dedykowanymi nordic walking. Nie bez znaczenia w ramach działań promocyjnych LGD mają imprezy niecykliczne. Odbyło się 40 takich imprez, w trakcie których umieszczono banery reklamowe stowarzyszenia, ulotki oraz balony z logo. Interesującym przykładem jest letni koncert trzech polskich tenorów: Dariusza Stachury, Adama Zdunikowskiego i Pawła Skatuby. Koncert odbył się w Wiśniowej Górze.

Stowarzyszenie wzięło udział w 2019 roku w targach żywności tradycyjnej w Zielonej Górze pt. "Twój Zielony Targ", a przedstawiciele Kół Gospodyń Wiejskich z regionu LGD w targach Kół Gospodyń organizowanych w Nadarzynie.

LGD brało udział w wydarzeniach, których głównym celem była promocja obszaru LSR. Promocja odbywała się głównie za pośrednictwem zespołów ludowych. Zespół Pieśni Ludowej „OKARYNA” uczestniczył w Międzynarodowym Festiwalu Piosenki i Muzyki „Głos Dniepru w Dubrovnie” w Ukrainie. Zespół podczas festiwalu reprezentował i promował Polskę, województwo łódzkie, Powiat łódzki Wschodni i obszar działania LGD „STER”. Stowarzyszenie uczestniczyło łącznie w 9 imprezach, w tym w „Biesiadzie pod złotym liściem w Łasku”, podczas których promowano obszar działania LGD

Poza projektami PROW, LGD realizowało wyjazdy studyjne, warsztaty kulinarne i rajdy rowerowe. Stowarzyszenie zorganizowało wojewódzki Dzień Sołtysa oraz nagrało teledysk folkowy promujący wśród nastolatków wartości związane z kulturą, folklorem i ludowością.

Ze środków własnych Stowarzyszenie dofinansowało projekty realizowane przez organizacje pozarządowe, placówki oświatowe i kulturalne na obszarze działania Stowarzyszenia. W latach 2016 – 2021 sfinansowano 29 projektów. Dofinansowanie otrzymały zespoły pieśni i tańca, OSP, gminne ośrodki kultury, parafie, sołectwa, szkoły średnie oraz orkiestra dęta.

47.1. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju

Realizacja rzeczowa

W ramach 1 celu ogólnego LSR zaplanowano 3 cele szczegółowe, 13 przedsięwzięć i 13 wskaźników produktu. Ponad połowa wskaźników, 7 z 13 ma realizację umowy na poziomie 100%. Realizację płatności przynajmniej na poziomie 100% ma 6 wskaźników produktu. Według stanu na koniec 2021 roku cztery wskaźniki mają zerowy procent realizacji umowy i płatności, w tym: *Wytyczenie i oznakowanie ścieżek rowerowych na obszarze partnerstwa; Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gmin partnerskich LGD STER poprzez organizację konkursów, warsztatów, pokazów; Budowa/przebudowa miejsc rekreacyjnych w ramach projektu współpracy; Zorganizowanie warsztatów, szkoleń oraz wyjazdu studyjnego dla przedstawicieli grup defaworyzowanych i osób z innych grup społecznych, które mają do czynienia z realizacją LSR.*

Wykres 48. Realizacja rzeczowa – stan na 31.12.2021 r.

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
				Umowa	Płatność
Wzmacnianie tradycji kulturowych poprzez organizację i przeprowadzenie festynów, warsztatów, wystaw itp. oraz wspieranie działalności zespołów śpiewaczych, kół gospodyń wiejskich, OSP i innych.	Liczba wydarzeń: festynów, warsztatów, doposażeń itp. wzmacniających tradycje kulturowe/	sztuka	3	100	100
Kultywowanie lokalnych obyczajów, tradycji, rzemiosła ludowego poprzez działania aktywizujące i edukacyjne mające na celu wzmacnianie tożsamości lokalnej	Liczba zorganizowanych konkursów, wydarzeń aktywizacyjnych dla mieszkańców obszaru LGD	sztuka	2	100	100
Organizacja szkoleń, warsztatów dla osób aktywnie działających w organizacjach lokalnych w zakresie wzmocnienia kapitału społecznego,	Liczba szkoleń, warsztatów dla strażaków i lokalnej społeczności	sztuka	2	100	100
Organizacja szkoleń, warsztatów dla osób z grup defaworyzowanych	Liczba szkoleń/ warsztatów dla osób z grup defaworyzowanych	sztuka	1	100	100
Tworzenie (budowa/rozbudowa/modernizacja) obiektów infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i kulturalnej(m.in. świetlice wiejskie, place zabaw, sceny i muszle koncertowe, mała infrastruktura miejsko-parkowa z zagospodarowaniem terenu, ścieżka rowerowa, obiekty rekreacyjne)	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i kulturalnej	sztuka	17	52,94	52,94
Wytyczenie i oznakowanie ścieżek rowerowych na obszarze partnerstwa	Liczba wytyczonych szlaków rowerowych	sztuka	1	0	0
Organizacja imprez, konkursów, oraz przygotowanie opracowań promujących obszar LGD	Liczba akcji: imprez, konkursów promocyjnych i opracowanych materiałów promocyjno-informacyjnych dla obszaru gminy i	sztuka	2	100	100

	partnerstwa LGD				
Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gmin partnerskich LGD STER poprzez organizację konkursów, warsztatów, pokazów.	Liczba zorganizowanych konkursów, warsztatów nt. ekologii i czystości środowiska	sztuka	1	0	0
Budowa/przebudowa miejsc rekreacyjnych w ramach projektu współpracy	Liczba powstałych w ramach projektu współpracy miejsc rekreacyjnych	sztuka	4	0	0
Szkolenia podnoszące kompetencje osób realizujących operacje w zakresie rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej	Liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących kompetencje osób realizujących operacje rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej	sztuka	2	100	100
Działania polegające na uruchomieniu działalności gospodarczej (start-up)	Liczba nowoutworzonych działalności gospodarczych	sztuka	22	68,18	45,45
Działania wspierające rozwój lokalnych przedsiębiorstw	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	9	100	55,56
Zorganizowanie warsztatów, szkoleń oraz wyjazdu studyjnego dla przedstawicieli grup defaworyzowanych i osób z innych grup społecznych, które mają do czynienia z realizacją LSR	Liczba projektów mających na celu wymianę dobrych praktyk	sztuka	1	0	0

Źródło: dane LGD

Postęp finansowy

Najwięcej środków w ramach PROW/EFROW wypłacono w ramach przedsięwzięcia *Tworzenie (budowa/rozbudowa/modernizacja) obiektów infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i kulturalnej (m.in. świetlice wiejskie, place zabaw, sceny i muszle koncertowe, mała infrastruktura miejsko-parkowa z zagospodarowaniem terenu, ścieżka rowerowa, obiekty rekreacyjne)* (1,8 mln PLN) oraz ponad 700 tys. PLN na *Działania wspierające rozwój lokalnych przedsiębiorstw*. Najwięcej środków pozostało jeszcze do realizacji w przedsięwzięciach dotyczących uruchomienia działalności gospodarczej oraz tworzenie obiektów infrastruktury.

Wykres 49. Realizacja finansowa w PLN – stan na 31.12.2021 r.

Nazwa przedsięwzięcia	wypłacone	zakontraktowane	pozostałe do realizacji
Wzmacnianie tradycji kulturowych poprzez organizację i przeprowadzenie festynów, warsztatów, wystaw itp. oraz wspieranie działalności zespołów śpiewających, kół gospodyń wiejskich, OSP i innych.	35530		
Kultywowanie lokalnych obyczajów, tradycji, rzemiosła ludowego poprzez działania aktywizujące i edukacyjne mające na celu wzmacnianie tożsamości lokalnej	8710		1 290
Organizacja szkoleń, warsztatów dla osób aktywnie działających w organizacjach lokalnych w zakresie wzmocnienia kapitału społecznego,	46800		
Organizacja szkoleń, warsztatów dla osób z grup defaworyzowanych	5617		383
Tworzenie (budowa/rozbudowa/modernizacja) obiektów infrastruktury	1800873	177 834	669 600

rekreacyjnej, turystycznej i kulturalnej(m.in. świetlice wiejskie, place zabaw, sceny i muszle koncertowe, mała infrastruktura miejsko-parkowa z zagospodarowaniem terenu, ścieżka rowerowa, obiekty rekreacyjne)			
Wytyczenie i oznakowanie ścieżek rowerowych na obszarze partnerstwa			65 000
Organizacja imprez, konkursów, oraz przygotowanie opracowań promujących obszar LGD	35863	91	46
Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gmin partnerskich LGD STER poprzez organizację konkursów, warsztatów, pokazów.			4 000
Szkolenia podnoszące kompetencje osób realizujących operacje w zakresie rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej	3697		8 303
Działania polegające na uruchomieniu działalności gospodarczej (start-up)	625000	63 000	662 332
Działania wspierające rozwój lokalnych przedsiębiorstw	713399	224 256	235 021
Zorganizowanie warsztatów, szkoleń oraz wyjazdu studyjnego dla przedstawicieli grup defaworyzowanych i osób z innych grup społecznych, które mają do czynienia z realizacją LSR			12 666

Źródło: dane LGD

Opis projektów współpracy

W okresie 2016 – 2021 LGD „STER” nie zrealizował żadnego projektu współpracy. Aktualnie jest w trakcie projektu realizowanego wspólnie z pięcioma LGD. Po stronie Stowarzyszenia będzie opracowanie map interaktywnych regionu.

Wykres 50. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

Zakończenie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju przypadnie na 2023 rok. W raporcie ewaluacyjnym wykorzystano dane za 2021 roku. Mając na uwadze bardzo dynamiczną sytuację społeczno – polityczną, w tym międzynarodową, trudno odpowiedzialnie odpowiedzieć, czy wszystkie wskaźniki oddziaływania zostaną osiągnięte. Szczególnie w kontekście zawirowań gospodarczych. Zaproponowane wskaźniki oddziaływania w LSR są bardzo wrażliwe na zmiany ekonomiczne.

Na podstawie aktualnych danych GUS bezrobocie na obszarze LGD między rokiem 2015 a 2021 spadło o 37%. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 10 tysięcy mieszkańców wzrosła o 18%. Liczba gospodarstw domowych korzystających z opieki społecznej spadła o 29%. Z badań ankietowych 55% badanych zgadza się, że ich gmina jest dobrym miejscem do życia. Dochody na jednego mieszkańca gmin LGD wzrosły średnio o 72% między 2015 a 2021 rokiem.

CEL OGÓLNY 1	Poprawa warunków życia mieszkańców i gospodarowania na obszarze Lokalnej Grupy Działania STER do 2020 r.			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2020 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wzrost liczby mieszkańców obszaru objętego LSR LGD STER zadowolonych z zamieszkania na obszarze partnerstwa	Liczba osób	1000	2000	Ankieta monitorująca/ Wywiady telefoniczne
Wzrost liczby ogólnodostępnych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	Liczba obiektów	4	19	Ankieta monitorująca
Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób	1101	1070	Bank Danych Lokalnych GUS
Spadek liczby osób bezrobotnych	Liczba osób	1229	1200	Bank Danych Lokalnych GUS
Wzrost dochodów na mieszkańca	tys. zł.	909,7	1000	Dane Urzędów Gmin
Wzrost liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych	Liczba przedsiębiorstw (netto)	102	120	Bank Danych Lokalnych GUS

Ocena wpływu na kapitał społeczny

Największą wartością w budowie kapitału społecznego mają wycieczki i wyjazdy studyjne. Jest to dla społeczności lokalnej jedna z nielicznych sytuacji, w których następuje poznanie się i integracja osób. Dzięki wyjazdom dochodzi do oczywistego spotkania mieszkańców w jednym miejscu i czasie. Spotkanie takie ma nieocenione pozytywne efekty. Podobny mechanizm można zaobserwować w przypadku imprez okolicznościowych i wydarzeń kulturalno – rekreacyjnych.

Projekty grantowe (7 projektów) nie były popularnym działaniem budującym kapitał społeczny. Wiązało się to z koniecznością posiadania wkładu własnego. LGD „STER” nie miał wystarczających środków. Środki własne Stowarzyszenia przeznaczone były dla imprez, wydarzeń, np. wyjazd na rocznice powstania orkiestry, wyjazdy i imprezy KGW oraz inne (np. Dzień Ziemiaka).

Kapitał społeczny był budowany za pośrednictwem inwestycji infrastrukturalnych. Operacje prowadzone wspólnie z samorządami są bardzo dobrze odbierane przez mieszkańców. Przykładem jest pumptrack w Justynowie, który jest bardzo popularny wśród mieszkańców. Społeczność wie, że inwestycja powstała dzięki środkom LGD „STER”.

Przedsiębiorczość

LGD powinna wspierać przedsiębiorczość. Przedsiębiorcy mieszkający w lokalnej społeczności mają naturalnie łatwiejszy dostęp do LGD, niż do innych organizacji, czy agend samorządowych lub państwowych. Osoba zainteresowana podejmowaniem lub rozwijaniem działalności z mniejszą obawą kontaktuje się z Lokalną Grupą Działania, niż na przykład z Urzędem Marszałkowskim.

Podejmowanie działalności cieszyło się większym zainteresowaniem mieszkańców niż rozwój. W naborach uczestniczyło więcej Wnioskodawców.

W przyszłości w nowej perspektywie finansowania zmieniły się zasady i Stowarzyszenie LGD „STER” nie będzie już w takim stopniu finansować podejmowania działalności gospodarczej.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Region LGD jest położony w pobliżu dużego miasta (Łódź). Odległość jest na tyle bliska, że na tym obszarze nie rozwija się agroturystyka. Duży potencjał jest jednak widoczny w turystyce weekendowej lub jednodniowej. W regionie nie ma spektakularnych atrakcji turystycznych, ale nie to jest przeszkodą w budowaniu atrakcyjności obszaru LSR. Największym wyróżnikiem i korzyścią jest bliskość Łodzi i połączenie z miastem za pomocą ścieżek rowerowych.

Stowarzyszenie planowało przeprowadzić projekt promujący region w celu zachęcenia do odwiedzenia obszaru. Miał powstać film animowany wskazujący najciekawsze miejsca w gminach. Niestety nie udało się pozyskać dodatkowych funduszy i projekt nie został zakończony. LGD planuje przeprowadzić podobne działania promocyjne z wykorzystaniem projektów grantowych dedykowanych wsparciu dziedzictwa kulturalnego. W planach jest opracowanie i wydanie map interaktywnych pokazujących największe atrakcje w regionie. Wszystko by zachęcić mieszkańców Łodzi do odwiedzin regionu. Ważne jest to, że mieszkańcy LGD są żywo zainteresowani promowaniem regionu i widzą w tym dużą wartość.

Brak wybitnych atrakcji turystycznych nie będzie blokować przyjazdów do regionu LGD. Potencjał turystyki weekendowej widać w niedokończonym jeszcze pumphtracku (tor rowerowy) w gminie Andrespol. Atrakcja przyciąga bardzo wiele osób z okolicy. Wielu Łódzian również chce zobaczyć to miejsce. Podobny potencjał turystyczny mają jeszcze stawy rybne.

Grupy defaworyzowane

Stowarzyszenie LGD „STER” uznało za grupy defaworyzowane, wymagające wsparcia, osoby po pięćdziesiątym roku życia, osoby niepełnosprawne i osoby bezrobotne.

Osoby z grup defaworyzowanych były zatrudniane przez przedsiębiorców, którzy otrzymywali dodatkowe punkty za wnioski, w których było planowane wsparcie dla osób defaworyzowanych. Można się zastanawiać, czy wynikało to z chęci otrzymania dodatkowych punktów i w konsekwencji dofinansowania, czy była to odpowiedź na potrzeby i możliwości społeczności. Ostatecznie wybrane projekty były z sukcesem realizowane.

LGD planuje w kolejnej perspektywie finansowania utrzymać grupy defaworyzowane, szczególnie grupy osób 60+.

Innowacyjność

Wszystkie rodzaje operacji powinny przyczyniać się do realizacji kryterium wyboru jakim jest innowacyjność. Kryterium innowacyjności można ocenić na dwóch płaszczyznach: określenie czy przedsięwzięcie jest innowacyjne na poziomie wnioskodawcy, gminy czy obszaru LGD oraz określenie charakteru innowacyjności.

Innowacyjne może być ich nietypowe, niestandardowe wykorzystanie czy promocja. Innowacyjność to także doskonalenie istniejących technologii, nowe rozwiązania w zarządzaniu i organizacji oraz doskonalenie metod przetwarzania i promowania produktów lokalnych. W szeroko rozumianej innowacyjności ważne będą także projekty innowacyjne ekologicznie.

Projekty współpracy

Stowarzyszenie „STER” jeszcze nie zakończyło rozpoczętego projektu współpracy. Operacja prowadzona jest wspólnie z pięcioma Lokalnymi Grupami Działania. Będzie to duże przedsięwzięcie infrastrukturalne (budowa siedzib dwóch partnerów). Stowarzyszenie LGD „STER” pracuje nad wydaniem map interaktywnych.

Projekty współpracy są bardzo ważne dla społeczności. Powstanie w każdej gminie miejsce rekreacyjne. Taka operacja jest bardzo pozytywnie oceniona przez samorządy i mieszkańców.

LGD nie zrealizowała wcześniej żadnego projektu współpracy. Są to kosztowne operacje, a Stowarzyszenie nie miało własnych środków by je sfinansować.

Ocena funkcjonowania LGD

Widoczna jest dobra współpraca 4 gmin ze Stowarzyszeniem. Jednostki samorządowe systematycznie opłacają składki członkowskie z przeznaczeniem dla LGD. Składki wynoszą około 60 tysięcy złotych rocznie. Środki są między innymi przeznaczane na działania animacyjne dla Kół Gospodyń Wiejskich oraz dla zespołów ludowych. Te organizacje mają trudności, z powodów prawno – formalnych, w uzyskaniu dofinansowania z innych źródeł.

LGD jest zadowolona z prowadzonych działań animacyjnych. Dużym zainteresowaniem cieszą się wszelkiego rodzaju wyjazdy. Można powiedzieć, że to właśnie wyjazdy, razem spędzony czas, integruje uczestników. Budowana w ten sposób wspólnota ludzi jest trwała. Uczestnicy mogą na siebie liczyć, pomagają sobie i tworzą coś na kształt „jednego organizmu”. Zdarzają się głosy kwestionujące sensowność tak wydawanych pieniędzy, ale pozytywne efekty, czy to w postaci zintegrowanych środowisk, czy większego kapitału społecznego potwierdzają ich istotność.

Ocena procesu wdrażania

LGD nie miał problemów finansowych z realizacją LSR. W trakcie aktualnej perspektywy finansowej żadne kary za nieterminowość realizacji nie były nakładane. Stowarzyszenie planuje zrealizować 100% zakładanych wskaźników. W najbliższym czasie zostaną uruchomione dwa nabory, przypuszczalnie ostatnie w tej perspektywie finansowania. Jeden nabór będzie dedykowany podejmowaniu działalności, drugi będzie przeznaczony na rozwój infrastruktury. Nabory te pozwolą na pełną realizację strategii i wydatkowanie wszystkich środków.

Obowiązujące procedury i wzory wniosków są odbierane przez Wnioskodawców jako trudne. Beneficjenci narzekają na duży poziom trudności i skomplikowania. Początkowo Wnioskodawcy decydowali się na zatrudnienie firm konsultingowych, które zajmowały się wypełnianiem dokumentacji. Obecnie Wnioskodawcy coraz częściej starają się samodzielnie przygotować całość materiałów. Powoduje to, że Wnioskodawcy bardzo często kontaktują się z LGD i w ramach świadczonych usług doradczych uzyskują wsparcie na temat istniejących procedur i obowiązujących wniosków. Wnioskodawcy bardzo liczą na pomoc LGD i jak dotąd taką pomoc otrzymują.

Lokalne Kryteria Wyboru nie zawsze pozwalają na wybór najlepszych projektów. Rada LGD wybierając operacje kieruje się istniejącymi kryteriami oceny, jednocześnie wybierając te wnioski, które są ciekawe i interesujące.

Wartość dodana podejścia LEADER

Przedsiębiorcy po otrzymaniu dofinansowania rzadko utrzymują kontakty i współpracę z LGD. Często jedynym kontaktem jest sprawozdawczość wymagana w ramach procedur.

Efekty prac Stowarzyszenia są wykorzystywane przez mieszkańców. Tutaj największą korzyścią są projekty infrastrukturalne, na przykład palce zabaw, drogi. LGD promuje zrealizowane operacje. W Biuletynie LGD znajdują się informacje o wszystkich realizowanych projektach, w tym zdjęcia i opisy. Pojawiają się również obowiązkowe tablice informacyjne.

Na obszarze LGD widoczna jest komplementarność prowadzonych projektów. Szczególnie jeśli weźmie się od uwagę operacje współprowadzone przez samorządy. Samorządy współtworząc Lokalną Strategię Rozwoju odpowiadają na aktualne potrzeby mieszkańców. Z tych powodów inwestycje infrastrukturalne powstają tam, gdzie są największe potrzeby i są to inwestycje, które są częścią większego planu JST. Dobrym przykładem są palce zabaw, które zmieniają krajobraz społeczności i są wykorzystywane przez mieszkańców.

Współpraca z Urzędem Marszałkowskim przez lata układała się bardzo dobrze. W ostatnim czasie, z powodu powstania kolejnych Lokalnych Grup Działania, UM ma mniej czasu na wsparcie i pomoc. UM współpracuje obecnie częściej z nowymi Lokalnymi Grupami Działania.

Sieć LGD działa dobrze w województwie łódzkim. Stowarzyszenie może liczyć na pomoc i wsparcie. Przykładem pomoc w uzyskaniu wzorów umów lub wsparcie w prowadzonych operacjach.

Wykres 51. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Stowarzyszenie jest partnerstwem trzech sektorów. Samorządy stanowią silną strukturę LGD, z jednej strony korzystają z dostępnych funduszy, z drugiej wspierają Stowarzyszenie we wszystkich działaniach. Podobnie dobrą współpracę można zaobserwować na linii LGD i organizacje pozarządowe z obszaru objętego LSR. Mimo że LGD nie dysponuje znaczącymi kwotami dla NGO to w swoich inicjatywach zawsze może liczyć na te organizacje i lokalnych liderów. Znacząco słabsze relacje wiążą LGD z sektorem gospodarczym. Oczywiście przedsiębiorcy, którzy korzystali z dofinansowania na prośbę LGD udzielają wsparcia, ale o społecznej aktywności trudno mówić. Zdecydowanie należy dbać o wszystkich partnerów Stowarzyszenia, ale szczególne wysiłki powinny być położone na aktywizowanie przedsiębiorców.

Realizacja rzeczowa i finansowa przebiega zgodnie z planem. Nabory organizowane w połowie i na końcu 2022 roku pozwolą wykorzystać budżet i osiągnąć wszystkie wskaźniki. Sukces taki uzależniony jest, w dużej mierze, od czynników niezależnych od LGD. Inflacja oraz problemy z dostępnością towarów i maszyn sprawiają, że wnioskodawcy pod presją warunków ekonomicznych mogą rezygnować z realizacji operacji. W procesie podejmowania takich decyzji znaczącym czynnikiem jest czas jaki upływa pomiędzy napisaniem wniosku, a jego realizacją. Wydłużony czas rozpatrywania wniosków w Urzędzie Marszałkowskim zdecydowanie nie poprawia sytuacji przedsiębiorców.

Mały obszar i stosunkowo niewielki budżet nie zawsze pozwalają na odpowiednie wsparcie dla organizacji pozarządowych jednak, LGD nie poprzestaje w działaniach na rzecz budowania kapitału społecznego tą drogą. Jednym ze sposobów było przeprowadzenie grantów na zachowanie dziedzictwa lokalnego i niekomercyjna infrastrukturę. Najważniejszym narzędziem wspierania NGO są działania aktywizacyjne, zawieranie doraźnych partnerstwo do społecznych inicjatyw czy wyjazdy studyjne. Wydaje się, że właśnie ten kierunek pozwoli wybudować znaczącą jakość i znaczenie Stowarzyszenia na obszarze będącym „sypialnią” Łodzi.

Biuro LGD jest centrum funkcjonowania Stowarzyszenia. Pracownicy koordynują prace całej organizacji, przygotowują i obsługują nabory wniosków, udzielają doradztwa, realizują plany szkoleń i plany komunikacji. Wspierają również Radę LGD w procesie oceny i wyboru operacji i organizują Walne Zebrania Członków. Są przy tym bardzo wysoko oceniani przez respondentów, niezależnie od tego czy wnioskodawca otrzymał dofinansowanie czy nie. Docenienie jakości funkcjonowanie biura powinno przybierać formę materialną ale również odpowiedniego budowania atmosfery pracy, zaufania oraz poprawy warunków pracy. Wydaje się, że LGD powinno pomyśleć o bardziej komfortowej i dostosowanej do klientów siedzibie, odpowiedniej dla renomy jaką cieszy się w społeczności.

Rada LGD ma bardzo ważne zadanie do spełnienia. Dokonuje oceny i wybiera do dofinansowania najlepsze wnioski. Jakość pracy tego gremium przekłada się na realizowane operacje i szanse na osiągnięcie odpowiednich wskaźników. Dbałość o jakość pracy członków Rady obejmuje konieczność wypracowania najlepszych z możliwych kryteriów wyboru operacji oraz odpowiednich szkoleń. Drugim narzędziem poprawy jakości wniosków jest doradztwo biura LGD. Dzięki skutecznej pracy kadry LGD jakość wniosków z każdym rokiem jest coraz lepsza.

Problemem przenikającym wszystkie nabory wniosków jest przerost biurokracji. Mocno rozbudowane wnioski i dodatkowe dokumenty nie tyle zabezpieczają poprawność wydatkowania funduszy co spowalniają proces i utrudniają go wszystkim aktorom zaangażowanym w nabory. Zmiana podejścia do dokumentacji niestety nie leży wyłącznie w kompetencji LGD, ale uzależniona jest od instytucji zarządzających. Niemniej warto w tym miejscu podkreślić konieczność uproszczenia procedur oraz uszczuplenia wniosku i załączników.

Ewaluacja końcowa wymagała od wszystkich członków Stowarzyszenia wyjątkowej pracy. Krótki czas realizacji badań sprzyjał kumulowaniu działań. Niemniej wsparcie i zaangażowanie władz LGD, pracowników i członków LGD zapewniło sukces realizacji wszystkich założonych działań. Na koniec należy jeszcze raz podziękować wszystkim, którzy wnieśli wkład w powstanie tego opracowania, czy to poprzez przygotowanie dokumentów, zestawień, uczestnictwo w wywiadach grupowych i indywidualnych, czy też poprzez wypełnianie anonimowych ankiet.

Wykres 52. Spis tabel i wykresów

Wykresy

Wykres 1.	Procent ankiet z poszczególnych gmin.....	12
Wykres 2.	W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”? 23	
Wykres 3.	W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?.....	24
Wykres 4.	Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:.....	25
Wykres 5.	Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:.....	26
Wykres 6.	Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?.....	27
Wykres 7.	Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?.....	27
Wykres 8.	Jakie są powody?.....	28
Wykres 9.	Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?.....	28
Wykres 10.	Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?.....	29
Wykres 11.	Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?.....	30
Wykres 12.	Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?...30	
Wykres 13.	Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?.....	31
Wykres 14.	Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa: 32	
Wykres 15.	Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD.....	32
Wykres 16.	Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD.....	33
Wykres 17.	Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:.....	33
Wykres 18.	Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania? 34	
Wykres 19.	Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?.....	35

Wykres 20. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?	35
Wykres 21. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?	36
Wykres 22. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z potrzebą?.....	36
Wykres 23. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?.....	37
Wykres 24. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?.....	37
Wykres 25. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania, aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?.....	38
Wykres 26. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania STER?.....	40

Tabele

Tabela 1. Liczba ludności ogółem.....	14
Tabela 2. Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem.....	15
Tabela 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego (odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem).....	15
Tabela 4. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.....	16
Tabela 5. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym..	16
Tabela 6. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.	17
Tabela 7. Pracujący w gminach ogółem.....	18
Tabela 8. Bezrobotni zarejestrowani ogółem.....	18
Tabela 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w procentach).....	19
Tabela 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców.....	19
Tabela 11. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.....	20
Tabela 12. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego.....	21
Tabela 13. Pomniki przyrody.....	21
Tabela 14. Powierzchnia lasów w gminie (w hektarach).....	22

Tabela 15.	Doradztwo w liczbach.....	39
Tabela 16.	Funkcjonowanie organów.....	40
Tabela 17.	Realizacja rzeczowa – stan na 31.12.2021 r.....	42
Tabela 18.	Realizacja finansowa w PLN – stan na 31.12.2021 r.....	43

Wykres 53. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Narzędzia badawcze

53.1. Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:

1. Jak wnioskodawca dowiedział się o konkursie, skąd pochodzi wiedza o LGD i jak jest ona znacząca;
2. Pomysł na projekt - skąd pochodził, czy ktoś pomagał w konceptualizacji, czy wynajmowano firmę lub osobę do pomocy w opracowaniu wniosku;
3. Zakres pomocy ze strony LGD, doświadczenia związane z doradztwem;
4. Znajomość wniosku i procedury, trudności z wypełnianiem wniosku;
5. Ocena wniosku w LGD, doświadczenia i opinie o kryteriach oraz ocenie przez Radę LGD;
6. Proces administracyjny po dokonaniu wyboru operacji do dofinansowania;
7. Ogólna ocena kontaktów z LGD w czasie opracowania wniosku, oceny i wyboru oraz realizacji
8. Podejście kontrfaktyczne: czy jeszcze raz spróbowałby wnioskować do LGD;
9. Podejście kontrfaktyczne: czy zrealizował pomysł mimo braku dofinansowania (dla osób, które nie uzyskały dofinansowania)
10. Podsumowanie i ogólne opinie o trudnościach i dobrych stronach procesu.

53.2. Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:

1. Czy w Pana/Pani gminie ludzie są aktywni. Czy jest dużo organizacji pozarządowych?
 - a. Czy działania LGD w jakiś sposób wpływają na rozwój aktywności społecznej mieszkańców (kapitału społecznego)?
2. Czy ludzie są w tej gminie przedsiębiorczy. Czy dla rozwoju obszaru lepsze są środki na podejmowanie czy na rozwój działalności gospodarczej?
3. A jak już rozmawiamy o ludziach, którzy tu mieszkają. W jakiej grupie należałoby szukać ludzi, którzy sobie nagorzej radzą. Takich którzy wymagają najpilniejszej pomocy? (młodzież, seniorzy, niepełnosprawni)
4. Jeśli chodzi o kulturę i turystykę. Czy działania LGD jakoś wpłynęły na rozwój obszaru w tej dziedzinie?
5. Przejdźmy teraz do tego jak działa LGD. Jak wygląda komunikacja i współpraca pomiędzy gminami a LGD.
6. Czy ta współpraca pozwala działać efektywnie? Jak duży wpływ na to co robi i jak działa LGD mają władze gmin partnerskich?
7. Czy LGD dobrze widać w gminach. Czy pojawia się na dożynkach, organizuje konkursy, wyjazdy. Czy mieszkańcy wiedzą, że taka organizacja działa tu na obszarze.
8. W czym należałoby szukać największej zalety istnienia LGD?
9. Czy jest coś co można by poprawić w działaniach LGD?

53.3. Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD

Ocena funkcjonowania LGD

Szanowni Państwo,

głównym celem funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania jest realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 opracowanej wspólnie z mieszkańcami naszego regionu. Strategia ta realizowana jest przez szereg przedsięwzięć, których zadaniem jest rozwiązywanie potrzeb mieszkańców.

W ramach podsumowań wdrażania programu oraz wypełniając zapisy zawarte w Strategii przygotowaliśmy ankietę. Zarówno podczas tworzenia dokumentu jak i teraz Państwa zdanie jest dla nas niezmiernie istotne.

Wszystkie dane pozyskane w ramach tej ankiety będą traktowane poufnie, a analizy dotyczyć będą jedynie uogólnionych opinii.

Prezes LGD

1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Bardzo dobrze
2. Raczej dobrze
3. I dobrze i źle
4. Raczej źle
5. Bardzo źle
6. Trudno powiedzieć

2. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów				

2.	Strona internetowa zawiera aktualne informacje				
3.	Odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do biura LGD				
4.	Łatwo umówić się na spotkanie z pracownikami biura LGD				

3. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Pracownicy mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy				
2.	Pracownicy z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki				
3.	Pracownicy udzielają rzetelnych informacji i porad				
4.	Pracownicy są mili i uprzejmi				

4. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Raczej dobrze	I dobrze i źle	Raczej źle	Bardzo źle	Trudno powiedzieć
1.	prowadzenie doradztwa						
2.	organizacja naborów wniosków						
3.	pozyskiwanie dodatkowych funduszy zewnętrznych						
4.	informowanie członków LGD o funkcjonowaniu LGD						

5.	prorowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców						
6.	współpraca z innymi LGD						

5. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 najważniejsze kanały pozyskiwania informacji**

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Bezpośrednie kontakty z Władzami LGD
2. Bezpośrednie kontakty z pracownikami Biura
3. Walne zebranie członków
4. Oficjalna strona internetowa LGD
5. Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w miejscowościach na terenie LGD
6. Portale społecznościowe
7. Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów (warsztaty, imprezy)
8. Informacja bezpośrednia w siedzibie (biurze) LGD
9. Inne sposoby. Jakie?

6. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Ankieta papierowa
2. Ankieta elektroniczna
3. Kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD
4. Kontakt mailowy
5. Kontakt telefoniczny
6. Kontakt poprzez portal społecznościowy (np. czat z pracownikiem LGD)
7. Panel dyskusyjny po zakończeniu szkoleń i spotkań (możliwość zadawania pytań, zgłaszania uwag)
8. Inny, jaki?

7. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców? **Proszę wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze źródła.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Z własnego doświadczenia

2. Z rozmów z mieszkańcami
3. Z rozmów z samorządowcami, członkami organizacji pozarządowych itp.
4. Z mediów (lokalna prasa, telewizja, radio)
5. Z Internetu (portale, wortale, fora dyskusyjne)
6. Z badań społecznych i analiz gospodarczych
7. Z innych źródeł (jakich?)

8. Czy nabory wniosków ogłaszane przez Lokalną Grupę Działania odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Idealnie wpisywały się w potrzeby mieszkańców
2. W większości przypadków wpisywały się w potrzeby mieszkańców
3. Często miały się z potrzebami mieszkańców
4. Prawie w ogóle nie odpowiadały na potrzeby mieszkańców
5. Trudno powiedzieć

9. Jakie są najważniejsze problemy społeczne mieszkańców regionu (Pana/Pani gminy)? Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

10. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych?

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	I tak i nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
1.	Związane z potrzebą zakładania i rozwijania działalności gospodarczej						
2.	Związane z potrzebą budowy lub remontu infrastruktury drogowej						
3.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury społecznej i kulturalnej (np.						

	światlice wiejskie, place zabaw dla dzieci)						
4.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej (np. boiska, siłownie zewnętrzne, altany)						
5.	Związane z potrzebą rozwoju aktywności społecznej mieszkańców (np. warsztaty, spotkania, pikniki, szkolenia)						
6.	Związane z potrzebą zachowania dziedzictwa lokalnego						
7.	Związane z potrzebą promocji obszaru objętego LSR						

11. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

12. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak, inne projekty byłyby bardziej efektywne
2. Zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty
3. Nie, inne projekty byłyby mniej efektywne

4. Trudno powiedzieć

13. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. LGD powinna ograniczyć się do założeń Lokalnej Strategii Rozwoju
2. LGD powinna podejmować również wyzwania wykraczające poza LSR
3. Trudno powiedzieć

14. Co jeszcze mogła by zrobić LGD, aby skuteczniej rozwiązywać problemy społeczne?

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę o podanie kilku informacji o sobie, wyłącznie w celach statystycznych

15. W której gminie Pan(i) mieszka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Andrespol
2. Gmina Nowosolna
3. Gmina Brójce
4. Gmina Rokiciny

16. Płeć

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Do jakiej kategorii wiekowej może się Pan(i) zaliczyć?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat

2. od 18 do 24 lat
3. od 25 do 34 lat
4. od 35 do 50 lat
5. więcej niż 50 lat

18. Jestem:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Rolnikiem
2. Członkiem organizacji społecznej (stowarzyszenie, fundacja, KGW lub OSP)
3. Przedsiębiorcą
4. Reprezentantem podmiotu z sektora publicznego (gmina, dom kultury)
5. Mieszkańcem

6. Żadne z powyższych

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

53.4. Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD

Poziom satysfakcji mieszkańców

Zapraszamy Państwa – mieszkańców naszego regionu do wyrażenia opinii na temat warunków życia w naszej gminie. Ankieta jest anonimowa a jej wyniki posłużą wyłącznie temu, aby dostosować Lokalną Strategię Rozwoju do potrzeb mieszkańców i regionu.

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie

4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

2. 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1.	Atrakcyjności turystycznej						
2.	Promocji dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
3.	Infrastruktury i oferty kulturalnej						
4.	Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						
5.	Infrastruktury drogowej						
6.	Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
7.	Tożsamości mieszkańców z regionem						

8.	Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
9.	Działań na rzecz bezrobotnych						
10.	Działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia						
11.	Działań na rzecz osób po 50 roku życia						
12.	Działań na rzecz kobiet						
13.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						
14.	Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	nie wiem
1.	Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych w gminie (kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt etc.)					
2.	Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam(a) albo w ramach grupy, do której należę)					
3.	Należę do stowarzyszenia/organizacji pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)					
4.	Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń etc.)					
5.	Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień (dotyczących gminy i mojej miejscowości)					
6.	Jestem członkiem rady/komitegu (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie)					

7.	Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy					
8.	Potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy					
9.	Na terenie mojej gminy mogą rozwijać się zawodowo					
10.	W mojej gminie powstaje wiele firm					
11.	W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy					
12.	Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych					

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

6. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. tak
2. nie

7. Jakie są powody?

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Trudny dostęp do edukacji
2. Trudny dostęp do instytucji kultury

3. Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi
4. Brak perspektyw zawodowych
5. Powody osobiste/ rodzinne
6. Inne (jakie?)

8. 6. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

9. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Ani tak, ani nie
3. Nie

10. 8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

11. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Trudno powiedzieć
3. Nie

12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (Prosimy o zaznaczenie „x” trzech najważniejszych)

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki
2. Infrastruktura i oferta kulturalna
3. Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna
4. Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)
5. Infrastruktura drogowa
6. Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)
7. Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem
8. Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców
9. Warunki życia osób niepełnosprawnych
10. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
11. Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem
12. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby przed 34 rokiem życia
13. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50 roku życia
14. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez kobiety
15. Działania ułatwiające założenia i prowadzenia działalności gospodarczej

13. Czy zna Pan/i Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "STER"?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak znam, słyszałam/em
2. Nie znam, nie słyszałam/em

14. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. od znajomych, sąsiadów

2. w instytucji (urząd, szkoła)
3. z lokalnej prasy
4. widziałem/am działania LGD
5. uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie
6. strona internetowa, media społecznościowe

15. Status na rynku pracy:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
2. Zatrudniony/a w rolnictwie
3. Zatrudniony/a poza rolnictwem
4. Uczący się/studiujący
5. Osoba bezrobotna
6. Inny typ, jaki?

16. Płeć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Niepełnosprawność:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Osoba niepełnosprawna, posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności
2. Osoba pełnosprawna

18. Wykształcenie:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. podstawowe
2. zasadnicze zawodowe

3. średnie
4. policealne
5. licencjat, inżynier
6. wyższe magisterskie
7. inne

19. Wielkość gospodarstwa rolnego:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. nie posiadam gospodarstwa rolnego
2. do 5 ha
3. 6-10 ha
4. 11-20 ha
5. 21-50 ha
6. >50 ha

20. Wiek

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. 18 do 24 lat
3. 25-34 lat
4. 35-50 lat
5. >50 lat

21. Miejsce zamieszkania:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Andrespol

2. Gmina Nowosolna
3. Gmina Brójce
4. Gmina Rokiciny
5. Inna gmina

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

53.5. Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego

1. Wprowadzenie
 - a. Przedstawienie moderatora, opisanie celu badania, anonimowości uzyskanych odpowiedzi, konieczność nagrywania wywiadu z uwagi na późniejszą analizę wyników
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
 - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
 - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
 - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
6. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 - a. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
7. Innowacyjność
 - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
8. Ocena funkcjonowania LGD
 - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwala na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jak jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
9. Zakończenie spotkania

Czas trwania 120 minut